

וא"כ מיכ גרסין יומא קסבר רבינא כו' כולד ממזר, וא"כ אין מקום לדקדק מקחמא דגמרא כולד כשר, שהוא כשר לגמרי ואינו פגום ויש לומר הכי וככי, והיינו שהר"ף נסתפק בדבר. והרמב"ם פי ט"ז מבי' אי"צ שר שכולד כשר, ואי יומא ככר"מ דק"ל דכשר לגמרי, ע"כ לא מדקדוק לשון הכללית אלא מקוניה כש"ס. ויותר נראה דהרמב"ם מקחם קחומי כלשון הגמרא ולא ככרע. נחזור לדעת רבינו דק"ל דכולד כשר לגמרי, דגריס כרש"י, ולמש"כ מוכח מדרש דכי יקיר את זנך מיכא שאין כולד ממזר וכו' דרבינא, וע"כ כי שקיל וטרי הש"ס אי כולד ממזר או לא אינו אלא לדרש דוילדו לו. וכו' שכינא רבינו לשיל דרשכ זו דוילדו לו ולא דרשכ דכי יקיר כמש"כ הרמב"ם ואכ"ג דרבינו והרמב"ם קיימי בזה שט"כ דקיי"ל דאיכור זה ע"ג ר"ל מולד תהההן זה וכי יקיר וגר וקאי כל עובדי גלוהי כמש"כ באת א, מכ"ע זכא פליגי, דהרמב"ם אפי' להאי דרשכ

דרש"י מבי יקיר את זנך אפשר שכולד ממזר, אבל לרבינו ופרש"י ע"כ הא דקא מיבעי לן אי ממזר או לא, נדרש דוילדו לו הוא דאיבעי לן, ולפי האמת דקיי"ל כולד כשר באמת קיי"ל דרשכ דכי יקיר, ומכאן הוא דפקא לן שכולד אינו ממזר, ולית לן דרשכ דוילדו לו, וממילא נלכנו ללמוד בשפחה מהאשכ וילדיה כמש"כ באת צ. והא שלא חזר רבינו ופירש להמקנה דרשכ דכי יקיר, הוא משום שאין זכר י"ע, אבל יפה גלה דעתו ז"ל בהבזיח תחלה דרשכ דהאשכ וילדיה וכו' קתמא דש"ס זכ"מ כמש"כ לעיל. וממולא דבר אחר למד מש"כ הב"י אה"ע קי' ד' דהא שפקק דע"ג ועבד הבא על צ"י הולד כמותה וכן הבא על הממזרת, ר"ל מדכתיב וילדו לו כו', הוא תמורה, דאפי' בישראל שזא על צ"י ע"ג ועבד הבא על צ"י על חכר כלל, אלא רבינו הביא דרשכ ז' גס בע"ג ועבד הבא על צ"י ולשיטתו דע"כ ז"ל ככי למיד הולד ממזר, אבל לשיטת הרמב"ם צין אי יומא הולד ממזר או פגום הכל מוכי יקיר, ומדרבינא נ"ל מדלל כתיב כי חקירי עוד זאת י"מ צין שני השיטות והפירושים אלו, דלשיטת רבינו למיד הולד כשר לגמרי פשיטא דהוא ישראל גמור ומיקרי

זנך ממזר, אבל לשיטת הרמב"ם וכתר נראה צקוגי דקידושין דלמיד כשר לגמרי היינו משום דכתר דידה אזיל ולריך גירות, וכ"כ באמת כתו יבמות ד' ט"ז צ' קד"ש אמוראי כו' וליכא למימר משום דקדרכ הולד כשר דכתר כותי ועבד גדין ליה, וע"י חו' זכורות ד' מ"ז אי צדיק ולא, דא"א לומר דתר דידה ולכו כשר לגמרי מק"ו. מיכו מלשון הרמב"ם גס פט"ו כ"ד זכ"כ צן הבא מן העבד ומן הע"ג או מן הכותית או מן השפחה כ"כ כאמו ואין משגיחין על האב עכ"ל, מבוחר דאפי' למכ שקתם וכתב דכולד כשר, מכ"מ אין משגיחין על האב, וכו' משום דלא קיי"ל כקוגי זו ואפשר להיות דאזיל דתר דידה ומכ"מ כשר לגמרי ולא חיישין לקי' מטעם הנבואה לעיל. ולא כמו שנקתפק בזה בגאון בטל ע"י אחרים קי' ד'. ומכ שכינא קושית כול"מ מלשון הרמב"ם פ"ג שאין נאמן על הצנים, פי' ביאורי הגר"א אכ"ע קי' ז' קק"ד.

דרשה לחנוכה

כו שאילתא דמהייבין דבית ישראל לאדווי ולשבחי סמי שמיא * בעידנא דמתרחיש לחו ניהא דכתיב חללו את ה' כל גוים שבתחו כל האומים כי גבר עלינו חסדו * אמו משום

י' בעידנא דמתרחיש לחו גיטא. פי' בשעת שאירע בנס, ולא ציוס הכוא בכל שנה, דהא אין לו עיקר מהי'ת אלא מדרבנן. וכו' שפרש"י מגילת ד' י"ד על הא דחגי שכינא'ס לא פחתו ולא כותירו על מה שכתוב בחורב אלא נקרא מגילת בלד, מאי דרש אר"ה צ"ח אר"י צן קרהא ומכ מעבדות לחרות אמרינן שירי ממיתה לחיים לכש"כ, ופרש"י שירי על הים, וכו' אין מלוח לומר שירי הים בשביעי ש"פ בכל שנה, אלא הקי' הכי כשם שמשכ וישראל אמרו שירי באותו שנה, ה"כ למדו מקי' בשעה שילאו ממות לחיים באותו שנה. וכו' קי' גמור לא כמש"כ המזרחי שכל הכמי"ג כי מגילה, וע"י מש"כ קי' קי' אות אי צק"ד. ודרש שמות פי' כ"ג אי ויאמרו לאמר נכי אומרים לצנינו וצניכס לצניכס שיכיו אומרים שירי לפניך כשירי הזאת בשעה שפעשה להם נקיס. וכ"ז אינו אלא בשעת בנס. ולא כהגאון טורי אבן שכי' דלא כפרש"י אלא שאמרו כלל על שחיטת הפסח, ואי צפקחיס פי' ע"פ שתקנו לומר כלל על כל לר"ה, וליתא דכלילא מלראש שקבעו לומר על שחיטת הפסח בכל שנה כמו צמרים, אינו אלא מפרטי מלות בפסח, ומי שאין לו פסח גס כלל ליכא, וה"כ צזכ"ז כלל בבגד מדרבנן, אלא אי"א ללמוד אלא משירת הים שנאמרה צפ"ע. וכ"כ אי"כ מאי משני הש"ס במגילת

ראשון לציון
יבמות מה:
גס
גס רב אהא
צרה דכא
ספקים קים

ס כמש"כ דכלל בשעת הנס, הקשה לי רב אחד רומי' מהא דגמרא במגילה ד"ד דאמר דמשויה לא אמרו בטורים כלל משום דלכתיב עבדי דלחשורש און והכי צפקחיס ד' קי"ז אי תנא דכ"ל כלל זה מרדכי ואסתר אמרן, ומשויה רבא לומר דבשעת הנס כ"ע סיל דיל כלל, ולא פליגי צמי אלא לדורות, והוא להסך מש"כ באת זה, אבל באמת זה היסוד אינו, דהא כמו בן קשה על התנא דאמר שחמו"ע אמרו בשעה שכי' הסיל אוסב לכשנן, וכו' ויהי' יחידים הווינן, ולכ"ע אין אומרים כלל אלא על צ"ה שהרבי' כנכסו זה ונאלו, וע"י ברין שנה פ"ב בשם בה"ג, אלא ז"ל שחמו"ע לא אמרו בחורב מוכה, אלא בחורב טודה להקביה, וה"כ מחשיב הא דמרדכי ואסתר, אלא הא שפירש' שאין מוכ מיתה לכ"ע אלא בשעת הנס ולא יוסר.

ראשון יציון צמגילכ שס על קריאת כמגיל לזרות, וכרי אין צה קיץ, הא ליק ואדרבה צהא מוזן הא דחי שס צדי זי
שאמרכ אסתר קצעונו לדורי ולא רלו עד שמלאו רמז מכי"ת, ואמאי לא זכרו מקיץ, אלא ודאי כל מה שאמרכ
צרכיך לקרות היינו צאוחו שגכ ונחמדש עיי נביאים שביניהם מקיץ לקרות בכל ישראל, אבל לדורות אינו אלא
מדרבנן, ומכ"מ לא מיקרי שבוסיפו מ"ע, כיון שכבר עיקרכ יס מכי"ת. וחדע שהרי תפלה מדרבנן, והנביאים
קצעו לישראל צלרף כנ"ג,

ודוד ודניאל קצעו חובכ
לעלמס, אלא כיון שטיקרכ
מכי"ת ל"מ לשיטת הרמב"ם
שכי מלוך לכחפלל בכל יום
פעס אי מכי"ת, ואפי' לברמב"ן
מכי"מ מלוך לכחפלל צעת
לרכ וכנש"כ הרמב"ם ריש
כי תענית, ועי' מש"כ הרמב"ן
צקכ"מ מע"ה, ומש"כ הוסיפו
חכמים וקצעו לדורות גי
תפלות וכי' כיון שטיקרכ
כודי על כנס מקיץ, שוב
מלו חכמים לקצעו מלוך
דכודי לדורות. וממלא דבר
מוזן דמלות חנוכס גי'כ
צאוחו שטכ כי מכי"ת
וכשתא כוא דרבנן. ולא
כנש"כ בגאון ולדיק חסס
סופר יו"ד סי' רל"ג דקציעת
יום מועד על כנס לפולס
מכי"ת ומקיץ דגאולס ילדים,
וגס כלל דחנוכס מכי"ת כמז
הגזכ דפקח, ולא מראכ כלל,

משום דגבר עלינו חסדו הללו את ה' כל גוים אלא
חכי מאמר הללו את ה' כל גוים מה דעביד עימכון
וכ' שכו אנן דגבר עלינו חסדו וכד מטי דוכתא
דאיתרחיש לחון גיסא * כגון מעברות חים ומעברד
חירדן ומעברי נחלי ארנון ואבני אלגביש בבית חורון
ואבן שזרם עוג מלך חבשן למשה ואבן שישב עליה
משה כשעשה מלחמה בעמלק ואשת לוט וחוסות
יריחו שנבלעו במקומן כולן תרואה אותן צריך ליתן
חודאה ושבח לפני המקום (ג) מעברות חים דכתיב
ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך חים מעברות חירדן
דכתיב ויעמדו הכהנים נושאי הארון ברית ה' בתוך
חירדן מעברות נחלי ארנון דכתיב על כן יאמר
בספר מלחמות ה' את זהב בסופה תנא את זהב
שני מצורעין היו וחיו מחלכין בס"ף מחנה ישראל
אתו אמוראי עבדו להו נסירתא דיתבי בהו * אמרו
כי אתו ישראל למיעבר גיפוס עליהו ונמליגו ואינהו לא חוו ידיעין דארנא מסגי
סמיהו דישאל דמא מכיך מורי כי אתא ארנא אדיבוס מורי בחדי תרדי ומליגו
ורדא דמיהו לנהלי ארנא כי אתו את וחב גליאו לחון לישר אמרו שירח שני
ואשר הנחלי ואבני אלגביש תנא אבנים שעמדו על גב איש וירדו על גב
איש יי עמדו על גב איש (ג) זה משה דכתיב בית גם חאיש משה ואמר ויחדלו
הקולות וחברד וירדו על גב איש זה יהושע דכתיב בית ויתי הם במורד בית חורון
וח' השליך עליהם וגר ואומר סח לך את יתושע בן נון איש אשר רוח בו ואבן שזרם עוג
מלך

לה קצרו על גב איש זה משה
דכתיב כי גם האיש משה וכו'.
בסוגיא דברכות (ד:) מלי אבני
אלגביש מלי אבנים שעמדו על גב
איש וכו' עמדו על גב איש זה
משה דכתיב והאיש משה עניו מלך
וכו'. ובקונטי' שצרי ההלכותין כחכמי
פעס שהכיל הש"ס והאיש משה
עניו מלך דכתיב צדיק כעולתך,
ושצ"ק קרא המוקדם בסי' בל דכתיב
גם האיש משה גדול מלך וכו'.
היום הזה ראינו כי על האמת
טסחם השאלות הכי איתא, גם
צומא (טו) דקאמר ואימא משה
דכתי' והאיש משה עניו מלך, וכן
בסוגיא (יד) דיש לדקדק בלשון שזכרתי
הארכתי קלם בקונטרס שהי' כרל
קחנו משם בלחם.

צרכת נה

שס כל הפנין

דאי"כ היאך בטלו מגילת תענית ונשכחו אותם כימים ממנו, אלא עיקר חנוכס צכ"ז מדרבנן. וכי מצוחר צלשון
רמב"ן צקכ"מ שורש אי, כשפטו עס הרמב"ם ז"ל, וכסכים להכ"ג דהלל דחג דאורייתא כי צכ"ל צשני ממס'
צרכות אמרו צכלל וצמגילה מכו שיפסיק כוי' כלל דרבנן לכש"כ כוי, וזה מראכ שכוה מדרבנא. אבל אפשר שעל
ימני חנוכס ועל ימים שאין יהיד גומר צכס את הכלל נאמר כוי, הכי מצוחר כדצרינו. ורואיני צקי
המאירי חיי מ' מגילה, שאס אין לו מגילה צפורים חייז לקרות הכלל למ"ד צמגילכ שס ד' י"ד דלכדי אין
אומרים הלל צפורי משום דקריאתה זו כלילא ולא זכר חידוש זה צפוסקים. ולעני"ד יס השוכס דכיון שטיקרו
צכ"ז אינו אלא מדרבנן, אין לנו אלא מכ שתקנו, וכל שקלא וטריא דכש"ס אינו אלא על עיקר כתקנס למכ לא
תקנו לומר כלל, ועכשיו שלא נתקן מאחיה טעס שכוה שוב אין לנו לומר כלל. חדע דלמ"ד כטעס שלא תקנו
לומר כלל משום דלכתי עבדי אחשורוש חן, וכי צבית שני צשטכ שכו שפוי משעצוד לגמרי, כיו אומרי כלל
צפורים, אלא ודאי אין לנו אלא מכ שכתקינו אז, וכבר כשיגו צקי צרכי יוסף וצפמ"ג סי' תרל"ג עלכ דכמאירי.
וכנס דדרשכ שהציא רציו אי צגמי הכי, אלא כי"ק הללו את ה' כל גוים אגבורות ונפלחות דעצוד צכדייכו
כש"כ חן כוי, ורציו כי הללו את ה' כל גוים מכ דעצוד עמכון כש"כ חן כוי ולגי' בגמרא כי צמשמע נפלחות
דעצוד צכדייכו צזמנים שעצרו, דאי צשעת הכס מכ לי גוים או חן, אלא כי"ק דלשעבר עשכ נקים עמס, וכש"כ
חן שמלומדים צכך, ואי"כ צמשמע פיי הכלל על נקים שעצרו, אבל לגיי רציו דלא זכר נקים ונפלחות כי"פ מכ
דעצוד עמכון, פיי צדרך כטצט, וכש"כ חן שמפליו לעשות, אבל כלל צשעת הכסד. וגס לנזקחת כש"ס כי"פ
אגבורות ונפלחות דידכו מקהרי כטצט שכס קלים צערך דילן, אבל כלל צשעת הכס, ועי' מש"כ צאות ז' צכ"ד.
(ג) משברות חים דכתיב וביי הלכו ביבשה בתוך חים. בגמרא אי שגאי ויצאו ציי צתוך חים ציצשכ וכוא מקרא
כקודס. ורציו דייק וכתב כמאמר, ללמדנו שאין לצרך אלא על מקום שנגמר כנס, ולא צמקוס שכתחיל, ובקרא
דיוצאו ציי וגוי עוד לא נגמר כנס עד שיאלו ממנו צשלוס, אבל כאי קרא וציי הלכו ציצשכ וגר פירושו שכלכו
צכולו עד שיאלו, אז אמרו שירכ. וכוספתי דבר צציאור התורה צפי וישלח, דאפי' מי שיאל מלרכ ולא
כספיק לצרך עד שנגס ללרכ אחרת, אין לצרך כגומל עד שיחלץ מכלרכ השני גי'כ, וכצאחי עיי' ראיכ מדבר
כי ליעקב צהליכתו לצית אל, ושצ שס ועשכ שס מזבח, וציארנו מ"ש ושצ שס, שלא יקים את כמלככ וכנסך
שנדר עד שיחעכ, וידע שנחלץ מלרכ שסס, וכי העיכו כזה עד מאמר כקצ"ה שנית צצרככ אנו אי שדי וגוי
ושס ציארנו צכ"ד. וזה משה דכתיב גם האיש משה וגו'. וצכתי' כנוס' עמדו עיי' איש זה משה, שנאמר
ויפרוש

מ"י

בתי"ק

ויפרש כפיו אל כ', ויחללו הקלות וכצדד ומטר לא נתן חללה, וירדו ע"ג אית' זה יהושע שנאמר ויהי בנוסם ראשון לציון מפני צ"י וגו', אמר ר"י אחיה אית' אית', כתיב הכא גם האיש משה וכתיב הכס קח לך את יהושע צ"י אית' אשר רוח זו. ובגמרא אית' וכו' אית' משה עניו מאד, וכן במכילתא יתרו פ"א, והוא פסוק מאוס. והטעם נראה משום דכוראת אית' הוא המיוחד כמו דא' בשבת ד' קיי"ב כגון דין גבר, ופרש"י גברא כולל. וכן צ"י יעמי כ' עכ"פ ויפלא אית', ובמכילתא

בשלה תני צחר לנו אנשים מלך הבשן גמרא גמירי ליה י' אמר מחנה ישראל שיתא פרסי אשיתא פרסי אמר איזיל לדיקוס כו', ר"ל שיהיו מיוחדים כמה חזי י' * שיתא פרסי אשיתא פרסי איזיל איזיל ויעקר סורא גר שיתא פרסי וכי' אלז ועקר סורא בר שיהא איזיל

נקרא אית' המיוחד בישראל שנא' והאיש משה עניו וגו', משא"כ מקרא גם האיש משה, אינו מוכח אלא דנקרא אית' במלרים. ואע"ג דבענין שאלו עומדים צו בשעב שבי' עומד במלרים לפני פרעה ועבדיו י' לנו לכציה הפסוק גם האיש משה וגו' לומר שבי' מיוחד גם שמה, מכ"מ כיון דמורגל בגמרא להציה פסוק שמלמדנו על שקראו בכתוב אית' בקרב ישראל כמו ציומא ד' ע"י גבי להם אצירים אכל אית', אית' ואימא זה משה שנא' והאיש משה וגו', מש"כ כוצא כאל ג"כ זה הפסוק, אכל רצונו הציה הפסוק המוקדם וגם שייך יותר לענין שמדבר בו. י' שיתא פרסי. והכי איתא בתרגום יונתן פי' חוקת שבי' מחנה ישראל שיתא פרסי על ש"פ. וצ"ה"י כאל' הנוק' מחנה ישראל כמה כיון תלתא פרסי כו' איתא פרסי כו'. ולכונס' - בלפנינו שיתא פרסי, ל"ע בקוטה דל"ד א' וכמה גובסן של מים כו', וביומא ד' ע"כ צ"י אית' מטריה אוחה של פקסאות. אכל נראה הדבר לפי הנוק' שלפנינו, שכן כ"י הגיר' של רצונו בגמרא, ולא כדא' לפנינו תלתא פרסי, ור"ל תלתא פרסי על תלתא פרסי כפרש"י. ולא קשה לגי' רצונו מכא' דא' בקוטה ד"ג ר"ל הגדול א' י"צ מיל על י"צ מיל כנגד מחנה ישראל הי' צ"ק משמיט ואומר וימת משה כו' דכחם כ"י הקול יולא מקב"ק שבי' באמלע הממנה, וצ"ל עת כ"י קול כדצור נפקק ולא כי' יולא חוץ למשכן כדמניא צ"ה"י ויקרא פ"א, ועכשיו פרץ הקול יולא י"צ מיל מכל לך, והרי במשכן כי' באמלע וגמלא מכיון שחא פרסי על ש"פ. וכן כ' דא' בצרכות ד' ס"ג ומכ' ארון כ' שלא כ"י מרוחק אלא י"צ מיל נאמר וכ"י כל מצקש כ' וכו', פירושו שבי' מרוחק ממקום הרגלו י"צ מיל, והרי פשיטא שא"ל להיות א"מ קמוך לאכלו של כ"ה, אלא שבי' להיות באמלע הממנה, ולא כ"י מיל מרוחק יותר. ובמי' שבת ד' פ"ה ארצ"ל כל דצור ודצור שבי' יולא מפי בקצ"ה חזרו ישראל לאחוריהן י"צ מיל כו' ופרש"י זו היא מדה ממנה וכו' הקרובי' לדיצור חזרי' לאחוריהם עד ק"ה הממנה מתפרש ג"כ כמש"כ, שבי' ישראל חונים קציב הכר מכל לך כדכתי' ובגבלת את הכר קציב לאמר וגו'. ובמכילתא יתרו פ"ט חזרנו ע"פ חזקתו כעס מרחוק אלו י"צ מיל מגיד שבי' מחנה ישראל י"צ מיל ומנין שבי' מחנה ישראל י"צ מיל שנא' ויחנו על הירדן וגו', ואין כלשון מדויק וצ"ש גרים וכן כ"ה ויחנו על הירדן וגו' ועדיין אינו מדויק לשון מגיד שבי' מחנה כו' והיכן מוכח כ"י מכא' קרא, ויותר נראה דכ"ה אלו י"צ מיל מכל לך שבי' מחנה כו' וטוב א"ל להביא יותר, וע"ע להלן ביצאור מכילתא זו. איצרא י' לנו ליישב כ' דא' צירי עירובין וכוצא צריף פ"א אין לך מחזור מכולם אלא תחום י"צ מיל כממנה ישראל, משמע שכל מחנה ישראל לא כ"ה אלא י"צ מיל, אכל זכינו ליישב עפ"י נוסחת רצונו ק' כריף שם כחוקק שכו' ז"ל בסוגר ואין פוחה לייצבה זולת עפ"י נוסחת רצונו. ומתחלה נקדים דעיקר קצרה זו דתחום י"צ מיל מכ"ה מקורו בגמרא דילן צעירובין ד' י"ה צ' אמר ר"ה יושבי צריפין אין מודדין להם אלא מפתח צהיבם, ופרץ מכא' דהרצ"ה אר"י לדידי חזי לי הווא אחרא כו' וחני' כשכן נפנים אין נפנים לא לפניהם ולא מלדיהן אלא לאחוריהן, ש"מ ד"צ מיל אקור מה"ה. וכבר בעיר הראצ"ד ז"ל ראה זו והרמב"ן בליקוטי ח"י מ' עירובין דחא דמקשה למיד תחומין דאורייתא. ואני אומר במח"כ הרמב"ן ז"ל תשובה דחוקה היא, דא"כ מאי אינטריך לקיים מהא דתני כשכן נפנים כו' והרי צפשיטות י' להקשות מהחונה באמלע הממנה והוא לריך להלן שש מילין לחון כדכתיב ויד תהי' לך מחוץ לממנה. ובאמת כ"י א' צירי פ' כולד מערבין, רצ"ה עיר שבי' צ"ה אהלים כל א' וא' מודד מאכלו, כ"י שם ג' צריפין וג' צורגנין מודד מן החילון, כתיב אסי והכתיב ויד תהי' לך מחוץ לממנה הואך כ"י נפנין חוץ [ופירושו כמשמעו ולא כקב"ע שפי' הקושיא מהא דתני' כשכן נפנים וכו' ומעולם לא סמך כירי' על תלמוד דילן במאורח, אלא כמשמעו ומקשה למיד תחום מיל מכ"ה וע"ע להלן], ר"ה צרי' דר"ש מקשי הואך כ"י יולאין לבית מדרשו של משה [פ"ה שבי' יושב לפני א"מ כדכתיב והחונים לפני א"מ וגו' משה ואהרן ובניו, וכו' אפי' הקרובים יותר למשכן היו רחוקים מיל כדכתיב ציהושע ג' אך רחוק יחי' צוניכם ובניו כאלפים אמה צמדכ וע' צמדכ רצב פ"ה שמפרש כ"י שיוכלו לילך להחפלא לפני הארון בשבת] ומשני משה עשכ להם ג' צורגנין וי' צריפין, א"ר יוסף מכיון שבי' חונין ונוסעין עפ"י הדבור כמו שבי' חונין לעולם [כ"ה] וקב"ע, הא מיהא אריכות לשון קושיא ש"ס דילן מוצא שלא מקשה על רב אלא עפ"י הלכה ד"צ מיל מכ"ה, וע"ע להלן ראיות לזה הפסק, אלא שהריף הקשה על כ' דא' קפ"ה דעירובין תני ר"ה לוקין על עירובין תחומין

ד"ה

חלתא
איתא לפניו

דית ומפרש שכוה תחומין דייצ מיל מכיית, ועיי' חזר ומקשה אחתי עירובין חין לנו חלל לחתום דאלפים חמב ולא לייצ מיל, ובראשית ז"ל בגיח עפיי קושיא זו לוקין על תחומין מכיית. וצאמח הכי חי צירי פי בכל מערבין כי"ר ר' יונתן חי בשם ר"ש בן יוסי בן לקוני לוקין על תחומי שבת מכיית, וברמב"ן ז"ל שם דחב פיקר קושיא זו וחומר דכשם דמכני עירוב לאלפים חמב אפי' חליצא דרי"ע ורי"מ דק"ל שכוה מכיית, כי"נ אפשר דמכני עירוב לייצ מיל מכיית. ועפר חני תחת כפות רגלי הרמב"ן ז"ל חלל חללי"כ לקוגית שייך דילן דמקשה מחא דחני כשהן נפיים כ"ר, ומחי קשה, דילמא הניחו בראשונים עירוב בקלח במחנה, כיוון שכיח בקלח במחנה שלפניהם עירוב צקוף ייצ מיל שכוה בקלח במחנה צאחרונה, חלל פשיטא לכש"ס חלל מכני עירוב לייצ מיל, וכי"ת מיט שני לן תחום חלפים חמב מתחום ייצ מיל. וי"ל דעיי' ל"ל חא דמכני עירוב זה לאיקור תחום מכיית, חוב משום שדומה לקובע שציתתו צמקום קעודה, וחל לא שייך חלל חי חקור לחליא חפת ממקומו שעור חקור תחומין פחות פחות מד"א, וכיוון חי נימח דגם תחומי צבחה וכלים מכיית. וככי ודחי ק"ל לרי"ע ורי"מ כדמוכה בעירובין ד' עיי' צ' לא לריכא לרי"ע דחמר תחומין דאורייתא מ"ד ניגזור דילמא חתי לחלופי קמ"ל, כ"ר דתחום חנן גי"כ מכיית. ולחלורכ מוכח לכיפך מחא דחי צ"ד ל"ז צ' חא דחנן ריי"א חותן חדם חצית לחצירו כ"ר אפי' חוץ לתחום, ומפרש דצשיירא מייורי, וקולי עירובין חוב, וככי ריי ק"ל תחומין מכיית כמש"כ בראש"ש פ"ד ק"ת, חלל ל"ל דתחום מים לכ"ע מדרבנן. חלל צאמח דברי בראש"ש לעיי' מחא דחי צ"ד ל"ז צ' מאן חאי חנא דאפי' דרבנן לית לי צריכה כ"ר ולימא לי חנא דצי חוי חוב וחליצא דריי חוב, וככי דצי צ"כ קבלת יעקב ע"ש, חא מייחא מוכח מדע"ט שחחום חנן גי"כ מכיית, חלל למ"ד ייצ מיל מכיית חין כדצי מוכרע וכצי חציא חמג"א ק"ר ת"ד מחלוקת באחרונים צ"כ. ויש רחוב שכוה מדרבנן מד' מיי' צ', וחל"א כ"ר קפק מדצריכה כ"ר, ושם ייצ מילין חייכא, מייכו למש"כ לכלן חין משם רחוב. וחא שיש לחלק דדצי, כיוון משום דמ"ד תחום חלפים חמב מכיית יליף גי"כ מאלפים דערי כלים כדחנן צמשנה קוטב פ"כ, וחעי' דכור קמון גי"כ על קרל חלל יחא חיש וגוי מכי"מ כרצה ילפין מחאי קרל לחקור תחומין גם ציו"ט כפרש"י צהגיגה ד' י"ז. וכיוון דחי צקוטב שם צמחי קמפלגוי ר"ע ורי"א צנו של ריכ"ג צתחומין דאורייתא, חלמא דמחאי קרל יליף מייחא ר"ע. ועיי' צקי חולר נחמד להרמב"ן ז"ל צצבת דפ"ז שכתב צפשיטות דאפשר לחקור תחומין מחא דערי כלים חפי חם נפרש קרל חלל יחא חל יוליא, וחל ככגחון כטרי"א צהגיגה שם, וכי"ה דג"ל ציו"ט, וכמיי"כ י"ל תחומי כלים משם, דחא קתמא חנן דאלפים חמב לח"ש, משח"כ למ"ד תחום ייצ מיל חלל מלין למילף חלל מחל יחא חיש וגוי וחל כלים. ועי' מש"כ צק"ד ק"ר מ"ז חות חי רחי שכוה מדרבנן, ועוד יש לחלורכ חלל חין חתי רחי צרורכ לחלות עירוב צחא דתחום צכמכ וכלים מכיית. מייכו

למדנו מקוגי ד"ר ניכ חלל מחני עירוב לייצ מיל, ושפיר הקשה ברי"ף ז"ל. מייכו כ"ז לגי דילן דמחנה ישראל חי חלתא פרקי, וככי נוקחת הרמב"ם כדמוכה צכלכות קנהדרין פיי"ב ב"ג, ויירחא לי כ"ר שייכח רחוק עד שש מילין כ"ר. חלל לוקחת רציו וחחי מחני עירוב לייצ מיל גי"כ, ומכ"מ שפיר מקשה דשתא פרקי חקור עיי' עירוב גי"כ. ועי' מש"כ ק"ר מייח חות גי' רחי דשיטת רציו דמכני עירוב לתחום ייצ מיל ועי' ק"ר ק"ת חות ד' ציחרתי צק"ד דרציו ובריי"ף לשיטתייכו קיימי צפי חא דחי ציכא ד' כי"ה חי וכצא צצביל ישראל זה מותר לישראל חחר. * [ונחל דרציו ובריי"ף ז"ל חולי עוד לשיטתייכו דכנח שיטת רש"י ציכא ד' י' דקוף טומחא ללחא חוי מדרבנן, וכי"ה דעת ברי"ף ובראש"ש ז"ל וכו' שכויה השעכ"מ צכי עירובין וכי"ה דעת ברי"ש ז"ל צפי"ג דחלכות וכי"ה דעת הרמב"ם ובסמ"ג שפקקו גצי חמת צצית דיש צריכה ש"מ דק"ל דכ"ר מדרבנן וכו' שציחר זה צצית הרמ"ז ז"ל ק"ר ט"ו ויי"ז ע"ש] [ומכ שיש לחלורכ דצציו ז"ל שם וצדצ"ר מכללי"ה ז"ל שצצ"א שם חכ"מ]. וכנח כצי חקשו עיי' מקוגי דציכא ד' לייח דקחמר שם וכי ל"ל לרי"א צריכה דאורייתא כ"ר ש"מ דכ"ר מכיית וחילול דמיט עיקר חוי מכיית משח"כ צתחומין. וקשה לי חא דעת ברי"ף וברמב"ם ובסמ"ג וכי"ה דעת רש"י צהגיגה ד' י"ז דייצ מילין חוי מכיית וח"כ תחומין מיי יח לכס עיקר מכיית לדידכו [וכמו שהכינו לחא ראשונים וחחרונים ז"ל חלל דעת בראש"ש ז"ל שכוזחא צחי כריטצ"א ז"ל צעירובין ד' ל"ו ע"ש, וגם דצ"ר בראש"ש ליי"ע לפע"ד מדצ"ר בראש"ש גופי' שכוזחא צלקוטי הרמב"ן ז"ל ריש עירובין ע"ש]. וחח ללפע"ד דמוכרע שיטתם ז"ל דק"ל דעת מכללי"ה ז"ל דכלים לכ"ע חוי מדרבנן, וח"כ צכלים חוי עיקר מדרבנן. ומעתה ח"ש כך דציכא דחא חתם מייורי צתחומי כלים, וחל חין לח עיקר מכיית וח"ש [ועי' צ"ש צחכ"ע ק"ר כי"ה ק"ק רי"ב. ונלפע"ד לכציא רחי לח מעירובין ד' לי דחיתא שם ומי חמר רשצי"א ככי וכתניא רשצי"א חומר עוג מלך חצנן פתחו כמלוחו כ"ר ועיי"ש צפירש"י ז"ל, וכשתא מחי קושיא חא מצורר צקוגיא דציכא דחין לדמות קט"ל לתחומין וח"כ דלמא עיי' לח מיקל רשצי"א חלל צתחומין, משח"כ צקט"ל דחמיר, חלל מוכרע דדוקא צכלים חקילו צתחומין, משח"כ צתחומי חדם חוב חומר כמו קט"ל, וח"כ צעירובין דמייורי צתחומי חדם שפיר מדמי לקט"ל וח"ש, ועי' חוי צ"צ ד' ייצ ד"ה פרץ, ושם ד' ק' ד"כ ורומן וברמב"ם פ"ז מ"ה ט"מ ודוק]. חמנח יש לכקשות עיי', חא חופקקא כלכתא צציכא שם כר"א, ח"כ דוקא צכלים חוב דקיי"ל יש צריכה, וחקשי חא ברי"ף וברמב"ם ז"ל חף צתחומי חדם פסקו דיש צריכה. ועוד חא מצורר צקוגיא שם דצקט"ל קיי"ל חין צריכה, וכס ז"ל פסקו צקט"ל דיש צריכה. ונחלח לפע"ד דק"ל כמ"ש בראש"ש ז"ל צפי צית חור צשם רי"ת ז"ל וכי"כ חחוקי' ובראש"ש ובר"ן ז"ל צנדרים ד' מיי צשם ריי ז"ל חלל חופקקא חלכתא כר"א חלל צמחי דקצנר דרבנן יש צריכה, חלל צמחי דקצנר דאורייתא ח"כ לח קיי"ל חותי עיי"ש

פויש. כמי ש'ל להר'יף והרמזים ז"ל דלא חיפסקא
כר'א חלל במאי דקסבר דדרבנן ר"ב, אבל במאי דקסבר
דדבר שיש לו עיקר מכי'ת אי' לא קי'יל כותי, חלל
כיון דהוי מדרבנן קי'יל דיש צריכה. חכ' שדקדק כר'יף
ז"ל צבי'ה וכתב ח'ל ואיפסקא כלכתא צבי'ה כר'א
דקסבר דדרבנן י' צריכה עכ"ל, כרי דקדק לפרש דדוקא
דרבנן קי'יל כר'א, ולא דאורייתא [ולפי' מלין למימר
דק"ל להר'יף ז"ל דאף דאורייתא ממ' קי'יל דיש
צריכה וכדעת ר"ת ור"י ז"ל. מיכו מדכבי' צבי'ה שם
דרי' מחלק בין דאורייתא לרבנן ש"מ דכוח נמי מחלק
צב'י דאלי' למה כבי' דרי' מחלק, חלל מוכח כמי'ש
ויגיד עליו ריעו הרמזים ז"ל שכו' פסק להדיא
דאורייתא אי' וע"כ דק"ל כמי'ש]. ונראה שיל' להם
לומר כן מקוגיא דעירובין ד' ל"ז דקאמר שם מאן האי
תנא דאפי' דרבנן ל"ל צריכה כרי דק"ל דאפילו בתחומי
אדם דעיקרו מכי'ת קי'יל י' צריכה ומש"ה פסקו ג"כ
צקטיל ר"ב [אמנם על כר'א' ז"ל שפסק צקטיל ר"ב
ל"ע דכ' איכו פסק צקטיל דעירובין דרי' מיל נמי
הוי מדרבנן וא"כ אין ראי' מהך קוגיא וע' שעכ"מ שם
וצמ"א בארתי ליי'ש דצרי' ז"ל]. ופ"י' עולה ופ'ה
דצרי' הגמ' צ"ה מכ' עירובין שכתבו שם על מה
שפסק הרמזים ז"ל שם דיש צריכה ח"ל וכי' למוהר"ם
וה"ב דקי'יל צכולא תלמודא אי', בההו' דרבנן קי'יל
י' צריכה מדקא מתמח' מאן האי תנא דאפי' דרבנן
ל"ל צריכה, חללא דכלתא דיש צריכה כרי ואפילו ק"ל
לר' כבי' דאוי כיון דלרי' ליתא ר' ור"י כלכ' כרי
עכ"ל. וכתב עליו כשעכ"מ ח"ל וכל דצרי' תמורה' דמכ'
לו לכבי' עלות מרחוק בא צבי'ה פסקין ככ'א
צשמעתי' כר'א דאמר דרבנן ר"ב כרי, גם מ"ש דאפילו
ק"ל לר' הבי' דאוי כוא תימא דאיך אפשר לומר כן
כ' צשמעתי' קאמר איכו להדיא דחבית מותרת משום
דק"ל ר"ב עכ"ל. אמנם עפ"י מ"ש דצרי' הגמ' נכונים
מאוד דמכ' דאיפסק כלכ' כר'א אינו מוכרח רק
דכלים קי'יל דיש צריכה, אבל מכ' שפסק הרמזים
דאפי' בתחומי אדם י' צריכה שפיר הולירו הגמ' י'
לכבי' ראי' מכ' דקאמר מאן האי תנא וכמ"ש. גם
מכ' שדקש' כשעכ"מ מכ' דקסבר ר' חבית מותרת,
חללא קי' י' צריכה, לפמ"ש הדברים מצוירים דדוקא
גבי חבית דכוא תחומי כלים ק"ל לר' ר"ב משא"כ
צב' דאוי דכוא תחומי אדם קצירה ליה אין צריכה
וא"ש [וכנ' איתא צבי'ה ד' ל"ט וכבר ר"י ז"ל וכתנ'
באחי' השותפין כרי וכתב שם בגאון צקטיל ח"ל וכל'
דלא משנין דכי ל"ל לרי' צריכה כיו' דאורייתא אבל
בתחומין דרבנן ק"ל דרי' וכר'א דלעיל, דכ' ודאי ליתא,
חדא, דהקלדון נמי מדרבנן כוא כדמשמע מלשון רש"י
כאן, ועוד דכ' לענין מע"ב קולא כוא, חכ' ודאי אין
קצירה לומר להקל דאורייתא משום ספיקא דצריכה
עכ"ל. והנה לדעת הרמזים ז"ל אין לומר כחירולא
צחרא, דכ' הרמזים ז"ל ג"כ פסק כרי' דלקולא נמי
אין צריכה צמער צכמכ', אפי' דמחלק בין דאורייתא
לדרבנן [וע' שעכ"מ פ"ג מה' גירושין מש"ש טעמו של
דנר], וא"כ ע"כ ז"ל לדידי' כחירולא קמא שכתב בגאון
ז"ל, וכשחל לפמ"ש כדרא קושית בגאון ז"ל לדוכתי

דכ' תחומי כלים גרע וא"כ מאי פריך בגמרא. אמנם
צממ' קושית בגאון ז"ל לק"מ צממ' צממ' צממ' דקאמר
בגמרא, וכבר ר"י ז"ל לא קאי חללא דקאמר ר"י כרגלי
מי שנתמלאו לו, חללא קאי על מאי דקאמר ר"י שם על
המשנה דנדרים וכצ"ע למלאת מר מדידי' קא ממלא
כרי וא"כ קי' ר"י דגם דאורייתא כמו נדרים נמי י'ש
צריכה ושפיר מקשי מדאורייתא דאורייתא, וכי'כ
צפרש"י שם ד"ה וא"ש [וע' לקוטי הרמב"ן ז"ל צעירובין
שם] חכ' פשוט. ומכ' שכריה בגאון צעפ"י ז"ל דרי'כ
קבר אי' אפילו דרבנן ממאי דקי' דקלדון נמי אין
צריכה, כן אמר שמלתי כן צחי הרשצ"א ז"ל צבי'ה
שם שכתב נמי דרי' ק"ל אין צריכה דרבנן, אבל כרי
מדצרי' הגמ' שכו'יכו מדקאמר לי רצא לרי' מאן
כאי תנא דאפי' דרבנן ל"ל צריכה, ש"מ דכלתא דרי'כ
דרבנן, כרי דק"ל להגמ' דרי' קי' י' צריכה, מיכו
לכרשצ"א ז"ל לק"מ מהך כוכח דהגמ', ד"ל
לכרשצ"א ז"ל דלטעמי' אזיל, דק"ל דרי' מיל נמי כרי
מדרבנן כמי'ש כ"ה משמו צפ"ז מכ' שצח. ומעתה י"ל
דק"ל כמי'ש כחוקי' דעירובין שם דדוקא דצרי' שאן לו
עיקר מכי'ת ק"ל לרי' ר"ב משא"כ צב' דקלדון כרי
דצרי' שיש לו עיקר מכי'ת וא"ש [וע' ח'י הרשצ"א ז"ל
צנדרים ד' מ"ו ואכמ"ל]. אבל לפי מה שביארתי דצרי'
הגמ' אס' כן מוכח דק"ל להגמ' דאפילו דצרי' שיש
לו עיקר מכי'ת ק"ל לרי' ר"ב, ומעתה תיקשי כ"ל
[כן אמר שלפמ"ש כשעכ"מ צ' עירובין דהגמ' ק"ל
לחלק בין כיכא דמתני צפירוש וצין כיכא דלא מתני
צפירוש וכמי'ש כחוקי' צב"ק ד' ק"ט וצ"מ ע"ש, אי'כ
גם קושיתו, לק"מ, אמנם ביארתי דצרי' הגמ' דלא
כשעכ"מ ותיראתי שם קושיתו שקש' מדרי' אדרי'
ואכמ"ל]. אמנם צממ' אינו תמכ ע"ז דמ"ל דרי' אף
דקלדון ק"ל אין צריכה בא ר"י לא מיירי כלל דקלדון
דכ' קאמר אפילו חלקו גדיים כנגד גדיים כרי כרי
דלא מיירי רק צשותפות צכמכ', ושותפות צכמכ' אינו
שייך כלל לקלדון רק למעשר צכמכ', וכדאיתא בצבורות
ד' ג"ו, וא"כ לא מיירי רק צמער צכמכ' ונמ"ל
דקלדון נמי ק"ל אין צריכה ואדרב' אי ק"ד דגכ'
דקלדון ק"ל אין צריכה, אי'כ למכ' כשמי'שו ז' צמער
צכמכ', ולא כשמי'שו רצוחא טפי דאפילו דקלדון דלא
כרי רק מדרבנן נמי אי' [חללא שיש לומר דקמ"ל דאפילו
לקולא נמי אמרי'ן אין צריכה. מיכו כל"ל הרוויכו וכמו
שאמר ר"י], חללא ע"כ מוכח דקלדון צממ' ק"ל ר"ב
וכי' מפירש"י ז"ל צבי'ה שם דקלדון מוכח ר"י דרי'כ
[וקהיתמ' לשון הרמזים ז"ל צב' צפ"ג מה' שקלים ל"ע,
וע' דצרי' פ"ז מה' צבורות]. חכו דרי' יוחנן צבורות
שם לא קאמר כלישנא דרי'כ, חללא קאמר שם אפילו
חלקו חשע' כנגד חשע' כרי וכיו' משום דרי' לטעמי'
חזיל דק"ל צבי'ה ד' ל"ז דאפילו דרבנן נמי אין צריכה,
ולדידי' אף דקלדון נמי ק"ל דרי'כ, ומש"ה קאמר חשע'
כנגד חשע' דכ' כולל בין חלוקת כספ'ים דכוא קלדון
ובין חלוקת צכמכ' דכוא מע"ב, אבל ר"י דמיירי רק
צמער צכמכ' ודאי משמע דקלדון ק"ל ר"ב וכמ"ש.
מיכו צירושלמי שקלים פ"א כ"ז קאמר שם ר"י נמי
אפילו חלקו גדיים כנגד גדיים ותיש'ם כנגד תיש'ם
כלקוחות

כלקוחות הן ככביא דחנין תמן הלקוח כר [ועי' רשי' ציל' ד' ל"ט ד"כ אלא], וא"כ משמע דר"י נמי מחלק בין מע"צ לקלזון, וברי ר"י ס' דאפילו דדרבנן נמי אין צריכה. ונלפע"ד דהירי לטעמי אזיל, דכנכ בגמרא דילן צביא ד' ל"ז קאמרין ודרבנן מי אית לי וכתני אוי כר הרי קסבר בגמרא דר"ס תחומין מדרבנן נינכו, אלא דאפילו דרבנן נמי אין צריכה, אצל צירושלמי עירובין פי כילד משתתפין ה"א קאמר שם ר"י דעירובי תחומין ד"ת כן, ברי דס' ר"י תחומין מכ"ת נינכו [ועי' גלוקטו כרמזין ז"ל צעירובין שם שוכריה ג"כ הכי ועי' שבת ד' ל"ד], ומעתה אינו מוכרח לומר דר"י ס' דאפילו דרבנן נמי אין צריכה, אלא ה"ט דר"י דקס' דאין צריכה בתחומין, משום דס' תחומין מכ"ת נינכו [ועי' תוס' חגיגה ד' כ"ב ד"כ נחצר וצחוי"ט פ"ו דמאי מ"ז], ור' אבשיטא דס' י"ז צריכה בתחומין אזיל לטעמי צירושלמי עירובין פי ככל מערבין כ"ד ופי כילד מערבין כ"ד ותחומין מדרבנן נינכו, ואפילו נימא דבכלים לכ"ע כוי מדרבנן, בתחומי אלפים אמה אפי' למ"ד דכוי מכ"ת [וזכרי דעת הריטב"א ז"ל צחידושיו לעירובין ד' ע"ט שחולק על רש"י ז"ל שם, וע"ש עוד צחידושיו שם ד' ל"ז מש"ש בשם הראב"ד ז"ל], מ"מ כיון דבאדם כוי מכ"ת א"כ אין אנו לריכס לחלק בין עיקרו דאורייתא לעיקרו דרבנן, וא"כ אמרינן כדמעיקר דר"ס י"ז ומכך דאין ולא תיקשי דכתם תחומי אדם כוי מכ"ת משא"כ בכלים כוי דרבנן. ומעתה א"ש ג"כ מאי דקצר ר"י צירושלמי דצקלזון י"ז צריכה משום דהוי מדרבנן, ועי' מ"ש בקמור וד"ק [ועי' ירושלמי פ"ו דמאי מחלוקת ר"א ור"י א"ס קנו ע"מ לחלוק א"ס י"ז צריכה לרבי וד"ק]. ונראה עוד דגמרא דילן וכירושלמי אזיל עוד לשיטתיכון, דכנכ ר"ס בגמרא דילן צביא ד' כ"כ דכולם אינן פוסקין אף באחרון משום דאין צריכה וכתב בר"ן ז"ל שם דלדידן דקו"ל דדרבנן י"ז א"כ כ"א דאין צריכה דאורייתא כ"א מטעם קפק, וא"כ כוי קפק גט וא"כ קו"ל דכולם פוסקים אף באחרון עיי"ש וז"ל לדידיה כ"א דקסבר ר"י דאחרון אינו פוסק, ביינו משום דר"י לטעמי אזיל דק"ל דאף דרבנן נמי אין צריכה וא"כ כ"א דאין צריכה לאו מטעם קפק כ"א, ומש"כ ק"ל דאף אחרון אינו פוסק, א"כ לפוס גמרא דילן ע"כ מוכרח דר"י ס' דאף דרבנן נמי אין צריכה, אצל צירושלמי גיטין שם ס' ר' יוחנן דכולם פוסקים עיי"ש, א"כ שפיר ק"ל לכירושלמי דדרבנן מודכ ר"י ד"ש צריכה. ומכ ש"ס לכאריך עוד צדצרי כירושלמי שם אכמ"ל]. כ"ז כ"א אי נימא דקט"ל כוי מדרבנן, אצל לפי מה שפרש"י ז"ל צביא ד' ל"ח דקט"ל כוי כל"מ וכ"כ צעירובין ד' ס"ח, א"כ אינו מוכרח לומר דתחומי כלים כוי מדרבנן דאפי' כוי מכ"ת צ"צ מ"ל, מ"מ צביא דמייירי בתחומי אלפים אמה כוי דרבנן אף שטיקרו מכ"ת מ"מ י"ז צריכה, משא"כ צקט"ל כוי מכ"ת ממש. וכ"כ להדיא כרמזין ז"ל גלוקטיו צעירובין דבין תחומי אלפים אמה ובין תחומי י"ז מ"ל למ"ד דכוי מכ"ת, ה"כ בכלים נמי כוי מכ"ת עיי"ש. וכשתא לפי מה שציאר מו"ח לקמן בשחילתא ק"ג אות ז' דרבינו ס' דקט"ל כוי כל"מ וכר"ף ס' דכ"א מדרבנן

א"כ כ"ז במאי דפליגי כאן אי תחומי י"ז מ"ל בכלים כוי מכ"ת אזלי לשיטתיכון וכמ"ש [ועי' מג"א ס' תקפ"ו סקכ"ד]. ולכאורה י"ז להביא רא"י דאין לחלק בין תחומי אדם לכלים מהא דפריך צביא ד' ל"ז ודרבנן מי אית לי וכתני אוי כר, וכשתא מאי קושיא דלמא כ"א דקסבר ר"י דרבנן י"ז ביינו דוקא בתחומי כלים דכנכ מייירי שם משא"כ צבך דאין דמייירי בתחומי אדם ק"ל אין צריכה. אמנם י"ל דבאמת כ"מ לתר"י כ"י, מיכו כיון שנצא לידו קצרה זו לחלק בין עיקרו דאורייתא לעיקרו דרבנן א"כ למכ נכפוך דר"י לר"א וכ"כ בתוס' צשמעתין וצעירובין ד' ל"ז ד"כ לא על קושיא אחרת שחשבו שם ע"ש. — כ"ז מחתני כרז ר' רפאל שפירא]. וכיון שזכינו לכך אין אנו לריכין בא דירי דמקשע מדכתיב ויד תחי לך וגו' אליבא דמ"ד תחום אלפים אמה מכ"ת כמשי"כ לעיל, אלא כירי לטעמי דגריס צצרייתא דר"ח לוקין על תחומי שבת ד"ת, וק"ל שלא מכני עירוב ל"ז מ"ל, וא"כ מקשע שפיר מבחילונים, איך צ"ל לאכל משכ, וכפנימים ביאך ילאו חוץ וברי כ"י י"ז מ"ל, ותלמוד דילן לטעמי דגריס צצרייתא דר"ח לוקין על עירובי תחומין כ"י ומכני עירוב ל"ז מ"ל, ומש"כ נלך לכקשות מכ"א דחני כשכן נפנים כ"י. וכנכ עוד חקש כרמזין ז"ל על עיקר כירי דאין מחזור תחומין מכ"ת אלא י"ז מ"ל כמחנכ ישראל, וכ"א דגלי מדבר כקצותין דמי. וכ"כ קשע על מש"כ כרמז"כ כ"י שבת פכ"ז כ"א, דכך א"ל משכ רבינו לא תלאו חוץ למהנכ שכ"א י"ז מילין משום איקור תחומין. איצרא נחזי אן למ"ד צירי דבאמת עשכ משכ ג' צורגנין וג' לריפין ודאי ניהא, שמשכ רבינו כזכור א"ס לא יעשו צורגנין יכ"א חסור ללאת חוץ, ולא קשע אלא לתלמוד דילן וישב בשני צירושלמי דקצותין דמי. וגם צ"ל דכ"ש כממשכ כ"י שחזו עפ"י כ"י, מכ"מ באזכרה ה"ה א"ס לא יחזו עפ"י כ"י, שכרי זכ עפ"י נכ, ודינוי פורכ צכ"מ מהפרש כ"י כמשי"כ כרמזין עלמו צפ"י בתורכ פי אמור צפ"י מומין על כ"א דחני צה"כ אכרן עלמו מנין כ"י כ"י לא חקמון בתורכ באזכרות על כנס כ"י. מיכו א"כ קשע דיכוי רשאין לפנות לפניכס וללדדיכס וליכ"א איקור י"ז מילין, וכדרא ק' כרמזין למקומכ. אצל לנוקמת רבינו ניהא דכאמלטיי כוזכרו שפיר שלא ילאו לכפנות חוץ למחנכ צלי עירוב וברי כ"י י"ז מ"ל. נמלא דלפי נוקמה רבינו מתיישב כל כעקמיומות צ"כ כפסק. וכיון שזכינו לכך, י"ז להעיר ראיות מכריעות לדבר **ה"ה** ונראה ר"א דתחומין מכ"ת, מעירובין ד' י"א זכ יכ"כ להם כ"י וא"י א"כ מוחן פ"אות כ"י, ומוכרח שם שכי"א דרשכ גמורכ. **ה"ה** דבשבת ד' פ"ו צ"י מ"ס אשבת אפקיד תחומין לא אפקיד ומ"ס תחומין נמי אפקיד, ובת"י נדהקו ליישב שכיון כש"ס לאקור כולאכ ואט"ג דצ"י מן כתיב אל ילא איש ממקומו וגו' ודרשינן מיני כולאכ כ"י מכ"מ קאי לאחר מ"ת כ"י, וכ"ז דוחק גדול דמכ"ת נימא כ"י, ותו דאמאי קרי לה תחומין. ויותר קשע כ"א לא נלכו כלל להוליא מרכ"י לרבי"ר ללורך מקט, שכרי ע"כ פרקו אהליי מטי"ש, דבשבת חסור משום סחורכ, וא"כ אין כאן רכ"י. ויותר כ"י לבת"י לומר דבכעצרכ ד"א צרכ"י פליגי, דאין מפורש בקרא אלא כל"מ כדמסיק שם ד' ל' צ"י אלא כל ד"א צרכ"י גמרא גמירי לה, ופרש"י ותו

וחי כצ"מ לשון זה שהוא כל"מ, ומש"כ נחלקו הלכה זו כבר ניתנה במרח ובפרקים או לא עד שצאו לקונו, ולאיקור ד"א יש שייכות לאיקור תחומין לפי מש"כ הרמב"ם בתשובה שאין איקור תחומין אלא דרכ"ר. אבל כ"ז עדיין אינו מרווח כ"כ, ומש"כ לשיטת הרמב"ם דגמרא גמירי לה אינו כלמי"מ אלא צקבל כמש"כ בצרורכ צביאור כקפרי פי חקת צק"ד וצקב"ע אות ז', וא"כ קשה מביא תיתי שלא אפקידו עלה צכלל איקור הולאה. ויותר נראה שצתחוס י"צ מיל משעתי, וברי מפרש הגמרא כ"י אליצא דרצא, אלמא דקיי"ל יש תחומין מכ"ת ופליגי שפיר אי נהכו צמרכ צאיקור לאוין דקיל או לא. וכ"כ דמני לומר דפליגי צאיקור מחמר שבוזרכ למקטן, שברי א"א לכעמיד את בחמור פחות פחות מד"א, דא"כ משחכין כרצב דרך, אלא נקוט כש"ס תחומין לאשמעינן דאיקור תחומין ג"כ עיקרו מכ"ת. ועוד ראי ממיימרה שצבאחי למיל שרי צ"י נרתינן לאחוריהם י"צ מיל כו', ולא נחצאר מקור דרשי לזה. איצירא מקורו צמכילתא פכ"פ וירא כעס ויועטו ויעמדו מרחוק, חון לשנים פשר מיל, מגיד שכיו ישראל נרתינן לאחוריהם שנים פשר מיל כו'. ועדיין לא נחצאר שחזרו לאחוריהם כשפור כל במחנה שהוא י"צ מיל, וכמ"כ קשה צמכילתא שרי לעיל פכ"פ ויעמוד כעס מרחוק אלו י"צ מיל כו' ומגלן דמרחוק משמע כ"י, וברי צמ"ר צמדצר פ"ג מפרש רהוק כיינו אלפים אמה כמש"כ לעיל. אלא בענין דכמדורש ק"ל תחום אלפים אמה מכ"ת, ומש"ה מפרש מרחוק צלופן שיכיו יכולים לחזור ולכתקרב לארון צשצת, וכמכילתא ק"ל דתחום י"צ מיל מכ"ת, ומש"ה מפרש כיותר רהוק שהוא י"צ מיל, ושם עמדו כל משך שרי קצ"י כהר [מהני כרצב כ"י כקשה ע"ז מכא דא"י צמכילתא פי יתרו ואצ"א אחכס אל"י, ר"ע אומר זה יום מ"ת שנהרהקו י"צ מיל, וכלל ר"ע ק"ל אלפים אמה מכ"ת. ונראה דכא דק"ל לר"ע אלפים אמה מכ"ת, כיינו לאחר שניהנה כפרש דערי כלוים, אבל צאלוש כשנאמר אל יאל איש ממקומו, לא נאכר אז כ"א י"צ מיל, ומש"ה נלך ר"ע ג"כ לדרכ מערי כלוים. וכדומה לזה אי צקנכדרין ד' ק"ו, ועדיין לא נאכר יין של עמוני, ומפרש הרמב"ם דיי"ט של עכו"ם שאקור מכ"ת מדכתיב ישחו יין נקיט, לא נאמר עד שאמר משכ כשיר, כמבאר צקי קק"צ אות א' צק"ד עיי"ש], וילך כמ"כ מפקוק וירא כעס ויועטו ויעמדו מרחוק, שחזרו צנועס כ"י רהוק כשיפור שעמדו רהוק מן כהר שהוא י"צ מיל, ולזה כוון ריב"ל וקתמא כמ"ד תחום י"צ מיל מכ"ת. ועי חגיגה ד' י"ז דכתיב ופנית צבקר והלכה לאוהלך, ושוכיה דאקור לילך צו"ט יותר משפור תחום ועי פרש"י וחי וטורי אבן שנדחקו צפירושם ואכ"ע להאריך צהצבות, אבל לפי הפשט צבאר הפק תחום י"צ מיל מכ"ת, ועי ש"ת ש"א ק"י פי. עוד ראי מבילה ד' י"צ א' דדיק מדכתיב צקרא דירמ"י לא תולאו משא מצחיקס ציום השצת, ציום השצת א"ן צו"ט לא, ואמאי לא הציא קרא דאל יאל איש ממקומו ציום השציעי דוקא ציום השציעי צו"ט לא אלא קתני דגמי ק"ל דכך קרא דאל יאל קאי על תחומין כדאי קפ"ק דעירובין. מיכו יש לדמות משום דקיי"ל יש עירוב וכולאה ליוכ"כ, ואי

נדקדק מציום השציעי יש למעט גם יוכ"כ, אבל מציום השצת לא נחמעט יוכ"כ דכתיב צ"י ג"כ שצת אלא יו"ט דלא כתיב צ"י אלא שצתון. והנה ממה שצבאחי פשטא דקוגיא דחגיגה ד' י"ז, שאקור לילך צו"ט חון לתחום, ופי דאל יאל איש וגר קאי על תחום י"צ מיל, כתיב מזה קחירה למש"כ לעיל דלמ"ד איקור תחומין מכ"ת י"צ מיל, וכו"א מקרא דאל יאל, אפשר דכיינו דוקא ציום השציעי ולא צו"ט. אבל צאמח דבר זה תלוי צאיקור הולאה וכצער, אי קיי"ל א"ן הולאה וכצער צו"ט, וכיינו מדכתיב צבו ציום השצת, דוקא ציום השציעי ולא צו"ט, וא"כ א"ן איקור תחומין צו"ט, וכשתא דקיי"ל יש עירוב וכולאה צו"ט, צודאי שיש איקור תחומין ג"כ. ועדיין תלוי צמחלוקת רש"י וברמב"ם צדין מתוך, צביארנו צקי י' אות א'. שיטת ברמב"ם דלרצב דק"ל הולא לא אמרינן מתוך אלא צכולאה וכצער, וע"כ הוא מדכתיב ציום השצת וציום השציעי, וא"כ י"ל שאין תחומין ג"כ צו"ט, אבל למ"ד דלא אמרינן הולא וע"כ א"י לי מתוך צכל מלאכה כמש"כ שם, וא"כ לא דייקין כלל מציום השציעי. וכ"ז לרצב דק"ל תחומין דרצבן ורק י"צ מיל כו' מכ"ת וכו"א מקרא דאל יאל, אבל לר"ע שדרים מערי כלוים, פשיטא שוכג צתחומין אף צו"ט. ועפ"י מה שכתבתי מתיישצת ק"י כרלשונים ז"ל ע"ז הפק ד"צ מיל הוא מכ"ת, מכא דמוקי כש"ס צשצת ד' ק"ט א' צבא דכשוכה כל מלאכות צת וידע לה צמאי, ומשני דידע צתחומין אליצא דר"ע, וצדף ק"י צ' מפרש כגמי כא דתנן צקנכדרין המכלל את השצת צדצר שחייבין על שגגתו חטאת ועל זדונו קקילה, מכלל דאיכא מידו שאין חייבין על שגגתו חטאת ועל זדונו קקילה, ומאי ניכו לאו דמחמר, ודחי לא תחומין אליצא דר"ע וכצער אליצא דר' יוסי, ולא קאמר תחומין ד"צ מיל ואליצא דר"ע. וכנה כא דכלל גדול אפשר ליישצ צפשיטות, דקשה להש"ס לומר דנעלס מאדס איקור כל מלאכות חמורות צשצת, וידע צאיקור תחומין ד"צ מיל שאינו מפורש צחור, ואם ידע כפקוק דאל יאל איש ממקומו, כרי ידע איקור הולאה ג"כ, מש"ה קאמר תחומין דאלפים אמה אליצא דר"ע, וזה אפשר שלא ידע ממקרא דצי רצ, אלא שכלך עם חצירו צשצת, וכזכירו שלא ילך יותר מגבול אלפים אמה, מש"כ י"צ מיל א"א לומר כן. אח"כ ראינו צקי"ט שצצ"א כישוב כזה צשם כרש"ל פעל כמ"ג, אבל כקוגיא דדף ק"י ודאי קשה, דנימא לאפוקי תחומין ד"צ מיל אליצא דר"ע. ולפי מש"כ ניחא, דכא פשיטא צקוגיא דריש פקחים ד' כ', דקאמר ר"ע ומלוגו להצער שריא אצ מלאכה ומש"ה אקור צו"ט, אלמא דכל מידו שאינו אצ מלאכה אינו אקור צו"ט, אם לא שפורש צחור לאיקור. ומעתה צשלמא צבה"א שצא להולא מחמר מעונש מיתח משום דק"ד דאיתקש מלאכה צבה לאדס, וברי מלאכה היא, אבל תחומין ד"צ מיל אם נימא דא"ן הולאה צו"ט, וכ"כ איקור תחומין, וברי א"ן צו אלא לאו, ומביא תיתי שיתחייב ע"ז מיתח. צשלמא הולאה עלמה, צפירוש קרא ככתוב מלאכה, כדאי ר"פ הזורק, אבל תחומין מביא תיתי לחייב מיתח, אלא ק"ל כר"ע דתחומין אקור ג"כ מקרא

ראשון לציון מקרא דאלפים חמה, ומקובלים היו דלתי לאיקור תחומין, ולא נתפרש בשבת יותר מצי"ט, וא"כ מדאקור צי"ט ק"ד שנקרא חב מלאכה ויכ"ה הי"ב מיתא קמ"ל. וכן כצער חליצה דר' יוסף, ק"ד דכ"ה דללאו ילאת חיינו שאינו צרכה וחטאה, חבל במיתא קאי כמו כשתחויב לעכ"ס, דאי צנכדרין ק"ב דתני ר' זכאי דללאו ילאת מכרת ולא ממיתא ע"ש צפרש"י, וכ"כ כצער לר' יוסף קמ"ל דלר' פטור ממיתא, ושכ"ה חונק מלאכה כלל. והנה כר"א"ש כקש"ט עוד ע"ז כיקוד ד"צ מיל דאורייתא לכר"ט, מכ"ה דאי צעירובין ד' מ"ז, מכדי עירובין דרצון מכ לי יחיד כ"ה. וכוונתו ז"ל שכרי לרצון דרצון חקור לילך חוץ לד"א, כיון שלא קנא שציתא, א"כ כוא מכ"ה שכרי לא מלינו צוה ר"מ צין י"צ מילין דאורייתא לאלפים חמה דרצון, וכתרייכו חס לא קנא שציתא, לרצון קנא מלינו ולרצון חקור עד שיקנא מפורש, אלא ע"כ דעיקר תחומין דרצון, ולא צעירובין כלל קניא שציתא, וחוכי קר' כר"א"ש,

איעקר פורא בר שיתא פרסי ואישדייה עלוויחו ואימלינחו אזל ועקר פורא בר שיתא פרסי ואותביה ארשי"ה אייתי חכ"ה כמצי ונקבחה ונהית ליה על צא"רית בעא למישלפיה משכו ליה שני לחכא ושני לחכא ולא מצי למישלפיה חיינו דכתיב שני רשעים שבת אל תיכרי שבת אלא שרבת משח כמח הוי עשר אסין שכל נרגא בת עשר אסין ושורר עשר אסין וסחיתא בפרסוליה ופליה אבן שישב עליה משח בשעה שעשה מלהמה בעמלה שנאמר וידי משח כבדים ויפחו אבן וישימו תחתיו וישב עליה בשלמא כוליה ניסא אלא אשתו של דום פורענותא הוא דכתיב ותבט אשתו מאחריו ותחי נציב מלח"ה אלא חכי קאמר על דום ועל אשתו מברך שתים על אשתו ברוך דיין האמת ועל דום אומר ברוך זוכר הצדיקים ו דאמר רבי יוחנן אפילו בשעת כעסו של הקדוש ברוך הוא זוכר את הצדיקים שנאמר ויחי בשחת אלהים את ערי הזכר ויזכור אלהים את אברהם וישלח את דום מתוך החפכה * חומות יריחו שנבלעו במפוסן דכתיב ויריעו העם תרועת גדולה ותפל חומה תחתיה וכד מפי יוסא דאיתרשיש דהו ניסא לישראל כגון חנוכה ופורים סיחייב לברוכי ברוך אשר עשה ניסים לאבותינו בזמן הזה

כודאח על נס שאינו יולא ממנכג בעולם, ולכאורס קשכ הכי כלל לוט מתוך הכפכה חינו יולא ממנכג בעולם שכרי צרח לו משס, חב מלי שיהד יולא מן כעיר פרה יעצור צה כנגף ר"ל וכדומה. חבל לפי שאמר ר"י אפי צעפת כעקו כ"י יחא, דמי שניל ע"י חוזה זכות מתוך הכפכה צלופן שקודם שצא עידן ריתחא חכר לו זכרו לכילוי, זכו ודאי מנכג בעולם, ואין מצרכין ע"ז ומשיח לנו מצרכים על כשן כאש שנילו חמ"ז ואין מצרכין על שכליל הקצ"ה אז חת דניאל וחוליו משס צבוונכ כדאי צנכדרין ד' ל"ג א', וכה שמצרכין על כלל לוט חיינו כשרואין אשתו של לוט שצביל שפמכ משס נעשית גליז מלה, וכהי הוכחה שכבר כחחיל ככפכה צנפרית ומלה וכמשי"כ צנימוקי רמצי"ן שס, ולוט כ"י עדין צדרך, ולא שלט צמדרך כ"י רגליו המכפכה וחינו נס נגלה שרואי לצרך עליו. ומשי"כ מקיים מימרא דר' יוחנן דאפי צעפת כעקו של הקצ"ה כ"י, ר"ל שכבר כחל עידן ריתחא זוכר חת הלדיקים וחינו שצח גדול כדחני, צמכילתא פי צשלח צעירכ פרשכ ד' מלך צ"ו יולא למלחמכ ומדינות קרובות צאות ושאלות לרכיבן מלפניו, אומר לכן צפוף הוא למלחמכ הוא יולא לכשילנח וישב צאין חס ושואלין לרכיבן מלפניו, חבל הקצ"ה חינו כן, כ"י חיש מלחמכ שהוא נלחם צמלרים כ"י שמי שהוא שומע לעקח כל צאי עולם כ"י. עכ"פ ג"י רצוני צרורכ. ולפי ג"י הגמרא כ"י אפשר לומר כיס חולקים וק"ל שמצרכין על נס שאין נגלה כ"כ, ואפי צלל דר"י יס לצרך על לוט, חבל כצר וסו

ג"י שס

ובק"י צמח"כ לא כצין כק"י עיי"ש. וז"ל דודאי חצי"ג דכתיב לא יולא חיש כ"י דאקור לילך חוץ לר"צ מילין חינו מכ"ה חלא לילך צרגליו יותר משיטור זכ, חבל חס כולילוכו כוהים חוץ לר"צ מילין שרי מכ"ה ללכת עד י"צ מילין ומדרצון הוא דצעי עירוב דוקא. וחינו שדייק הגמי מכדי עירובין דרצון ולא קאמר מכדי תחומין דרצון, חלא כ"ק כ"ה דצעיין קניית עירוב דוקא הוא דרצון, חבל לכלוך חוץ לר"צ מיל חקור מכ"ה. ויש ליישב צלופן אחר דגם לר"מ דק"ל דתחומין דאורייתא חינו חלא חקור ללאת ממקומו יותר מאלפים חמה, חבל חס חין לו מקום, כמו שישן צדרך ולא קנא שציתא ודאי מכ"ה מותר לילך יותר מאלפים שכרי חינו מקומו, וכן מי שילא ממקומו יותר מאלפים מותר מכ"ה לשב למקומו שכרי חינו צכלל לא יולא ממקומו. ויש לזה ראיח ממשה דיומא פי שני שעי"י, דתנן צה וישב לו צסוכה כאלחרון עד שהחשך, וע"י פירש"י שכתירו לו, וכהי כמשה חתי כר"מ וחקור מכ"ה חלא כנוש"כ, ולזה כיוון שס התור"ט עיי"ש. וי"ל עוד כ"ה דאי חלככ כדצרי המיקל צעירובין ולא קאמר צתחומין, וכנה רש"י כתב דתחומין צכלל עירוב, חבל לכאורכ לכיפך, דעירובין צכלל תחומין ולא תחומין צכלל עירובין, שכרי יס מחלוקת כשייך צדין בעירוב, ויש מחלוקת צדיני חס לא כניח עירוב, חלא כ"פ ל"מ צלי עירוב, א"כ לכר"ע מותר מכ"ה חלפים חמה, ויותר מזה ח"א, א"כ פשיטא שכלכ כדצרי המיקל, חבל מחלוקת צצעירוב למ"ד תחומין דאלפים חמה מכ"ה, כ"ז חקור

הוא שאלו שאלו חס חינו יולא ממנכג בעולם, ולכאורס קשכ הכי כלל לוט מתוך הכפכה חינו יולא ממנכג בעולם שכרי צרח לו משס, חב מלי שיהד יולא מן כעיר פרה יעצור צה כנגף ר"ל וכדומה. חבל לפי שאמר ר"י אפי צעפת כעקו כ"י יחא, דמי שניל ע"י חוזה זכות מתוך הכפכה צלופן שקודם שצא עידן ריתחא חכר לו זכרו לכילוי, זכו ודאי מנכג בעולם, ואין מצרכין ע"ז ומשיח לנו מצרכים על כשן כאש שנילו חמ"ז ואין מצרכין על שכליל הקצ"ה אז חת דניאל וחוליו משס צבוונכ כדאי צנכדרין ד' ל"ג א', וכה שמצרכין על כלל לוט חיינו כשרואין אשתו של לוט שצביל שפמכ משס נעשית גליז מלה, וכהי הוכחה שכבר כחחיל ככפכה צנפרית ומלה וכמשי"כ צנימוקי רמצי"ן שס, ולוט כ"י עדין צדרך, ולא שלט צמדרך כ"י רגליו המכפכה וחינו נס נגלה שרואי לצרך עליו. ומשי"כ מקיים מימרא דר' יוחנן דאפי צעפת כעקו של הקצ"ה כ"י, ר"ל שכבר כחל עידן ריתחא זוכר חת הלדיקים וחינו שצח גדול כדחני, צמכילתא פי צשלח צעירכ פרשכ ד' מלך צ"ו יולא למלחמכ ומדינות קרובות צאות ושאלות לרכיבן מלפניו, אומר לכן צפוף הוא למלחמכ הוא יולא לכשילנח וישב צאין חס ושואלין לרכיבן מלפניו, חבל הקצ"ה חינו כן, כ"י חיש מלחמכ שהוא נלחם צמלרים כ"י שמי שהוא שומע לעקח כל צאי עולם כ"י. עכ"פ ג"י רצוני צרורכ. ולפי ג"י הגמרא כ"י אפשר לומר כיס חולקים וק"ל שמצרכין על נס שאין נגלה כ"כ, ואפי צלל דר"י יס לצרך על לוט, חבל כצר וסו

ראשון לציון

הענין כח
ערכו *שם ליחא. חננ
בחוקפתא סיב
דקרבא ומי
פיכ ליחא

ופשט מכאן איבער דורך דמזכרין על נס כרז, ודבאיו
הציי צקי ריית, וכרי ריי כי חולב שחפא אינו אלל
נס טבעי ולא מלינו אלל הגומל לחולב עלמו ובעשרה
שכח צמקום קרבן חודש, ומש"כ נהגין לצרך צשעת קרית
דכשולחן אז צמקום נהגות
כמש"כ הגר"א צקי תק"ס קק"צ
לענין הקפת כושענות, אלל בן
ותלמוד ושלל צעשרה לא
מלינו חיוז כלל, אלל דעת
כרש"א דמכ"מ צשעת מעשה
ודאי יש לצרך על כל נס וכל
מי שמחוייב על נס נגלה
לעולם צכגיע לאוחו מקום מחוייב לצרך כאן צשעה ראשונה
צרכת הגומל אפי' שלל ימלא עשרה. וצח מצואר מש"כ
הש"ע קס"י ריית, י"א שאינו מצרך על נס אלל צנס
שכח יולל ממנהג העולם, ויש חולק ודבאיו כמג"א
והגר"א ז"ל. שכיון. לכרז"ש דק"ל לצרך הגומל על נס
נגלה, ואחזו שער שאין שום כוכח להיפך לצרך צרוך
שעשה לי נס גס על שאינו נס נגלה, וכיחך יעלה עכ"ד
לצרך על חולים ויולדות תמיד. וכל"ז אינו מוזן קדר
הש"ע, שחרי צקס"י ריית הביא דעת כרז"ש דעה
ראשונה לעיקר, ודעת הרד"א לייא, וצאמת או נוהגים
כרז"ש כמש"כ כלבוש ומ"א, וכאן הביא להיפך, וגם
צצ"י לא הביא צקס"י ריית דכרז"ש חולק על כרד"א
צזה, צצרכת שעשה לי נס דוקא צנס נגלה. אלל לא זה
הדרך רק דייא דעל נס שמנהג העולם אין מצרכין כלל
אפי' צשעת מעשה אלל כח עלמו ובעשרה דוקא מצרך
הגומל וצח ג"כ צש"ד חליא צמחלותה כרד"א ורז"ש
צצקי ריית ולכרד"א אין שום צרכת, ולכרז"ש מצרכין
הגומל דלרצני דברים ל"ד. וכדי מצואר שם כני ארבע
ל"ד דכ"ה למו ששעשה לו נס כגון שיפול כח חיוני נס
נגלה, או אס גנבים כח חיוני נס נקחר כמצואר צקס"י
ריית, אלל כל זה אינו רק מי שאירע לו נס מצרך הגומל
ובעשרה דוקא, אלל בן ותלמוד, או כח צעלמו שלל
בעשרה לא, ויש חולק כח כרש"א דק"ל דאפי' שלל
כגיע לעשרה, או אפי' בן ותלמוד מצרכין הגומל, מיכו
ודאי מודה שאינו אלל צשעת מעשה ולא צלשון נס אלל
צצרכת ריית צגדחא. וכדי צמדרש רצח מצואר שיטת
כרש"א ז"ל [ולל כמג"א סי' רי"ט קק"ד שדחה שיטת
כרש"א צפשיטות] ולפי דבריו חליא צשני כחוקחאות, דלפי
נוקחא דילן י"ל דש"ס דילן חולק על המדרש, ולא יליף מקודם
מ"ת, וא"כ אינו מוכח צרכת זו אלל מיתר וצנס נגלה,
אלל לגי צכ"ג ורש"י אין לדחות דברי המדרש לצרך
צשעת מעשה אפי' על שאינו נגלה, וכדי שיטת כרש"א
ז"ל ופשטא דעובדא דר"ת צגדחא מוכח כני שלל אמרו
הראשונים ז"ל צזה ישוב צרו. ותו דאי נימא דחא דש"ס
דילן לא הביא הא דלעזר משום דקודם מ"ת כוכ כח
לכו לבקשות על הא דיתרו, הניחא למ"ד יתרו לאחר מ"ת
כוכ כח כדמקשה צע"א ד' כ"ד, אלל לכ"ע יש ללמוד
מיתרו. ועי' מש"כ דעת רציו צקי ל"ה אות א' שלמדין
מקודם מ"ת, וא"כ כ"ה שלמדין מאלעזר ונמלא דעת
כרש"א עיקר. (י) ולי"ה א'. צממא ליחא אלל
צחוקפתא קוכה וצמי קופי פ"ה. וכדי עמוד כר"ן פי'

ע"פ

דחו כמ"א וכגר"א ז"ל וק"ל שאין חולק על זה שאין
מצרכין על כנס שמכר אלל אס הוא נגלה ויולל מהטבע,
וכמו שכתבתי ראי מדניאל שילל מכשן כח צדרך מנהג
בעולם ואין מצרכין עליו, אלל ל"ל שגם לפי נוסחת הגמרא
כוונו למאמר דר"י, מיכו גי
רציו מקובל כח ור"א מכרעת
לכ כפסק. ויש לצחל לפי זה
צרכת דלכן שיש עליו משה,
דלפי כנראה כיח על נס
מלחמת עמלק, כח מלחמה זו
כי צדרך כטבע לפי חרצ עס
אנשים צבורים, ואינו אלל נס

נקחר, וכי"צ רצו מלחמות ישראל שגלחו. אלל צאמת
לאו על כלל ישראל מצרכים, דא"כ מאי אריא כאצן,
צבעה שלחמו צקמוך לכ מיבעי, אלל כנס כח שנתן כי
כח צמשה לכצבי ידיו כל כיום ואף שחמכו אכרן וחור
צידיו, מכ"מ אינו צדרך כטבע שיכצול אנוש משך רצ
כוכ. וכיינו דכתיב כי נסי ולא קאמר נקינו על כלל
ישראל, אלל משום דכנס לא שייך אלל צמה ששעשה
עמו. וצדרושים כלרתי יתיר צזה, ואכ"מ. (י) שג"א ויאמר
יתרו ברוך ה'. רי"פ כרואה מכ"מ אריי שג"א ויאמר
יתרו. לפי זה כחוקחא משמע דקאי על כלל הפרק, דאע"כ
דכל צצרכות מדרצן ואנשי כנסת הגדולה תקנינו, מכ"מ
לא כוכיפו חדשות אלל א"כ מלאו רמז צחורה. וגי מני
צרכות כן, צרכת ככנין, וצרכת כמלות וצרכת כודלח
על דבר כח צמקרה. וצרכת ככנין קמכו על קי
כשכח שצב מצרך כח כדאי רי"פ כ"מ, או שאר
אקמחאות, ולצרכת כריח א"י שם די מ"ג מדכתיב כל
כשמה וגר, כח על כנאה אחרת כח צרגילות לא
חיקנו. וצרכת כמלות אי צירי שם מדכתיב וחתנה לך
את לוחת כאצן וכתורה וכמלות איתקיש תורה למלות
מכ תורה כעונה צרכת אף מלות כח ועי' מש"כ לעיל
קי ט"ז אות א' צכ"ד. וצרכת כודלח על כל צמחה
כח צמקרה מלאו רמז מיתרו, וצזה נכלל כל כודלח
ושחה. אלל רש"י כגיח ענלן דמצרכין אקסא, וכן גי צכ"ג.
וקי מכ זו שאלב ע"י יתיר מכל צרכת כודלח. וי"ל
דצשעת כשמחה וכחפעלות על אחי דבר כדר למדנו
מא"א ע"כ דכתיב וישהו אצרכם לפני ע"כ ואי צמ"ר
מכאן שמודים על צשורכ עוצה, מפרש וישתחו לבי והיוני
צרכת כודלח, וכן אלעזר ע"א כתיב וישתחו ויאמר צרוך
כי חלקי אדני וגר, ואי שם ג"כ צמ"ר מכאן שמודים
על צ"ט, וכוכיף ללמוד מכאן לצרך על טובה כרז,
וכדמקיים אלעזר אשר לא עזב חקדו ואמתו מעם
אדוני, והיינו שמצרכין על נס כרז וכדומה, ומזה למדנו
כל צרכת כודלח על ראי שיש להחפעל. ומיכו כ"ז כח
צשעת כטובה אלל לאחר שכבר עבר לא מלינו אלל צנס
נגלה, וילפינן מיתרו, והיינו דמדיוק הש"ס ענלן דמצרכין
אקסא. וציון שזכינו לזה יש ללמוד דמצרכין צשעת מעשה
אפי' על נס שאינו יולל מהטבע, שחרי אצרכם כודה
על שנתנו ליתן לו אחות קצר, ואלעזר על הצדמות
רצק וצשניהם אינו יולל מהטבע. וחוכי דעת כרש"א
ז"ל שכי על כח שצירכו רי"ת צגדחא ותלמודי דר"י
יצרך רחמנא דיכרך לן וכח, חיינו משום דר"י כי רצם,

ראשון לציון ע"פ ונתן טעם על מה שלא זכרו בגמרא זה הכלל, ח"ל וכ"כ וכו' בגמרא דילן בערכין כו' ולא קתני לילה כראשון ע"פ, לאו קושיא היא דכתם שעל עשיית המלצה לא קתני מדע דלא מני כלל שזשחית פקחים דמני לכו במתניתין דכתם ועוד דכתם ימים קתני לפרושי מתניתין כו' עכ"ל. ואין צוה כדיושב, דלא צא ר"ש בן יהודה לפרושי מתני' אלא בגמרא כצ"ח על המשנה, ומש"כ לא הביא ר"ש בן יהודה כלל שזשחית פקחים משום דמייירי בכלל שכיחוד גומר ר"ל כל ישראל מחויבים זו ואפי' יחיד צפני עמנו, וכלל שזשחית פקחים אינו אלא מלכות כללים ובקיבוצ'

לפני המצח, וע' חוקי' שם. אבל עיקר היסוד הוא משום דלא קתני אלא החיוב לגמור הכלל כיוון שלא הפסק וכלל שזשחית פקחי עיקר מלכותו נבדק ונבדק לפני חכילה ולגומרו אחר חכילה וזהו עיקר חלילה פדא' צפחיה ד' פ"כ צ' כזיתא פקחא וכלילה פקע חגרא, הכי דכלילה כוא אחר חכילה הפסקת. וכו' דלא מנה כלל שזשחית דא' צמ"ס וצירי שם, משום דמלך כדון הי' יותר טוב שלא לאומרו לפני חכילה שזשחית כלל, כדי שלא לגרע חשיבות המלצה בזמנו שהוא אחר חכילה, שהרי כבר ילא ידי חוצה כלל צמח שקראו לפני חכילה כדא' צירי פ"א דצרכות חס שמעט צשכ"כ ילא. ולמה זה דומה לחכילה מרור לפני מלך שמלכותו אחר חכילה מלך ומכ"מ חס חכל לפניו ילא, והרי יודע צפחית ד' קט"ז הי' דמהדרין אשאר ירקי [וע"ש צמח ד"ה מהקוף לה, דמשמע דלר"ח לא מהדרין אשאר ירקי כיוון משום דק"ל להחוי שכול לצרך חקצ"ו על פחות מכשיעור כמש"כ שם. וע"ע צד' ק"כ הי' ד"ה באחרונה שנקספקו צדצר, הי' יכולין לצרך בתחילה על עיקר מלכה שלצקוף וכצ"ח ראי' ממה שאוכלין מלך תחלת הסעודה, ועיקר המלצה עם הפסק צקוף, אבל כרמצי' צשחית המיוחסות ק"ל צפחיות שח"א לצרך על מלכה שלצקוף, ועיקר חכילה מלך הוא כראשונה שיצרך עלי, ולפי זה ודאי חסור לכתחילה לאכול מרור בתחלה לפני מלכה, וכו' שאוכלין מלכה תחלה הוא דגם צמון הפסק חכלו גם בתחלה כזית פקח ומלך ומרור ומצואר צפי קנ"ד אות צ' צס"ד]. וכן צתקיעת שופר שחוקקעין לפני התפלה אפי' שחיו זמנו כעיקרי כיוון משום שכו' מיושב וע' מש"כ בארוכה קי קע"א אות צ' צס"ד, וגם זה לא תקנו לכתחילה אלא לצורך כדי לערבב את השטן, וכ"כ יותר טוב הי' שלא להקדים המלצה לפני זמנה אבל משום מלכה דרוב עם וקריאה צנעימא המיוחדת לכלל תקנו שיקראו צשכ"כ וכיוון דקתני צמק' קי' ומלצה מן המוצא לקרות כלל [צשכ"כ] [כ"ל וחסר לפניו חיצה זו וכן הביא הגר"א ז"ל וכן הביא כר"ן] צשחית לילות ש"ג ולצרך עליהן ולאומרו צנעימא לקיים מה שנאמר ונרוממה שמו יחדיו, וא"כ מי שאין לו לצור גם לפני חכילה ודאי אין ראוי לקרוא

כלל עד אחר חכילה. ומש"כ לא קאמר ר"ש בן יהודה שכיחוד גומר צכן את הכלל, דצשעת חכילה אינו גומר אלא מפסיק, ולפני חכילה אין שום מלצה אלא לצורך, ולחוקת רצונו ותוספתא דקוכה דקחשיב כלל שזליל פקח, קרי לכלל שזשחית ג"כ גומר. ונ"מ צוה הוא במחלוקת צצין הגאונים כראשונים הי' מצרכין על כלל זה, שצרכין הביא צשם כ"כ ושאר גאונים שאין לצרך, וכו' נגד היורש שצכ"ח חתו ור"ן ז"ל חכל ק"ל דהיורש חתו כגי' צצמק' קופרי דרש"צ יהודה מוכה לילה של פקח צכלל גומרין את הכלל וא"כ לריך

לצרך, וכדא' שם ולריך לצרך בתחלתו ולקרותו צנעימא דחתי רש"צ יהודה כו' וי"ט כראשון ע"פ ולילו כו', אבל חלמוד דילן פליגא ורצונו גורם גם בתלמוד דילן ולילה הי' ע"פ וא"כ ודאי לריך לצרך. ומתוך מש"כ צנעין קריאה כלל שזשכ"כ צצין טעם שיוני המנהגים והדעות צקריאה זו שזשכ"כ צפי תפי' ק"ד. וכי הגר"א ז"ל טעם מנהגו שאין קוראים צצית ככנסת משום שלא נתקן אלא צשזיל שאין צקריאה ע"ש, וכו' תמורה לכאורה, דכל תקנות שצחיתו צשזיל כך לא צכל גם היום כמו חזרת כש"ץ וכמש"כ כצ"ו ח"ח קי קנ"ד וקי' רש"ט ע"ש, אלא משום שציקר הצקנה אינה טפי' דין אלא משום דוחק, וכיון שצכל דוחק ראוי לעמוד על הדיון, משא"כ אידך תקנות חנים נגד כדון ונחלקו המנהגות והדעות הי' עיקר הצקנה משום כדי לאומרו צנעימא וא"כ גם היום יש לנכוג ככ, או משום שאין צקריאה כמש"כ הגר"א ז"ל. (ט) וי' ירמיה צ' אבא א'. כ"ה צר"ף, וכו' ולא כדא' בגמרא ר' ירמיה אמר, דקתם ר' ירמיה הי' זוטרי מרד יחודה טוצא, שכי תלמיד חצר של ר' זירא ור"ן תלמידו של רב יחודה, וביאך מפרש רב יחודה צרכת כרואה, אלא ראי' צר חצא תלמיד חצר דרצ כדא' צרכות ד' כ"ז צ'. (י) ארי' חמד"ק כו'. כרואה כו' מכאן ואילך המדליק כו' כרואה כו'. כן גי' צר"ף וכן הוא בגמרא דקוכה ד' מצי אכל צשצח ד' כ"ג הי' כרואה כו' וצמדליק כו' מכאן ואילך צמדליק כו' וכרואה כו'. ולא צצר ריק הוא שצקדיונו ציוס כראשון כרואה לצמדליק, חס לא שנימא דטכ"ד הוא. וכמראה לי צמה שצחלקו כר"ן וכמדרבי צמי שצדליקו עלי צציתו או שצשחתף עם אחר הי' מכ"מ מלכה למיחוי ר"ח כדי לצרך על כראי' ודעת כר"ן וכש"ע קי' תרע"ז דא"ל וכמדרבי ק"ל דלריך, וכוצא צחי רש"י שחי השיטות, וממילא צעי לצרכי, וכן דעת כרש"ל וצ"ח וזה פשוט דצצרכה חלי' הי' מלכה למיחוי או לא ולא כפרי חדש קי' תרע"ז, וכו' פשיטא דמי שאין לו כלל אפי' לכשחתף דמלכה למיחוי ולצרך כדי לחזר כנס, אלא שאם כבר כדליקו עליו וילא ידי חוצה כדלקה צכא פליגי הי' נפטר ג"כ ממלכות ראי' או לא. ונחזי חן דצמון חוככ יש לו לצרך על שני דברים על

נס כלל ועל נס כנרת, אך על נס כלל קני לצרך יוס' ח' וחו' לא, שכרי לא נמשך הנס שמנה ימים לחודי' אלא כמה שנים עד שגברו על היונים לגמרי, וקני ציוס ח' לזכר כלל הנס, וכמו ליל ראשון של פסח, אצל על נס כנרת מצרכין כל שמנה שנמשך זה הנס וגבר על יוס' בקודם לו, וא"כ ציוס כראשון אפי' לכר"ן שנפטר ממנו ראי' ג"כ, כיוני על נס כנרת, אצל על נס כלל

לא נפטר, ומלד הכנרת כי ראוי לצרך שכתיונו ומוי שעשה נסים ציוס ראשון בלא ראיית נרות כלל, אלא שא"כ לצרך בלא דבר במקוים. ובה דקיי"ל דנחג אומרים זמן אפי' בשוק כיוני משום דניכר קדושת היום דאסור במלאכה וכדומה, משא"כ חנוכה, אצל כל מניח לביע' מניח להשתדל לראות י"ח ולצרך עליו שנים על נס כלל, אצל בשאר לילות אין לנו אלא מלות נר חנוכה ואוחו הנס, וכרי כבר נפטר בצרכה דחצירו. והשתה מדוקדק היטיב דציוס ראשון קאמר הכנרת ואח"כ כמדליק, ומלות ראי' לא משום מעין מלות הדלקה להוד אלא משום מלות נס כלל ג"כ, אצל משני ואילן עיקר מלות כנרת חיו אלא משום הדלקה להכי הקדים המדליק ואח"כ הכנרת, ואפי' לנוסחת רבינו ורי"ף נראה בדברים כמש"כ. ועי' מה שכתבתי להלן אות כ"ו. **ברוך שהחיינו ושעשה נסים.** בעירנו שארי הרב מהרמ"י א"ש שיהי', דנוקחה רבינו היא דצרכה זמן היא קודם לצרכה שעשה נסים, וכ"כ צמק' סופרים פ"ב כ"ו, ודלא כנוקחה כרי"ף וכר"א'ש ושאר הראשונים ז"ל, דצרכה נס קודם לזמן, אלא שקשה על נוס' רבינו ושל מ"ס, מכל דקיי"ל בצוכה ד' ג"ו, דצוכה ואח"כ זמן, משום דחיוצא דיומא עדיף, וא"כ כ"כ גבי י"ח לריך להיות נס קודם לזמן, וכן צמגילה כ"ה ז' איתא דמצרכין מניח. עכ"ד שארי בג"ל. ובכת"י איתא מאי מצרך צורך אשר קב"ו למדליק נר חנוכה וצורך אשר עשה נסים לאצותיו צימים בהם וצוכ"ו וצורך אשר החיינו וקיימנו והגיענו לזכ"ו כרי במדליק, וכרואה מצרך אשר החיינו וקיימנו והגיענו לזמנ"ו, ואשר עשה נסים לאצותיו צימים בהם בזמן הזה הוכן לנו כרי כ"ה צכת"י. וכנה נוסח אשר החיינו כ"ה ג"כ צירושלמי פ' הכנרת לענין לולב, כשהוא נוטל אומר על נטילת לולב ואשר שכתיונו וט"ס הוא, וז"ל ואשר החיינו. מוכי זה נשתנה נוסחת הכת"י מנוסחא שלפנינו, דלפי נוסחתנו לא זכר חילוק בין המדליק להרואה, דמשמע שהמדליק נמי מצרך זמן תחילה, אצל לפי נוסחת הכת"י המדליק מצרך שכתיונו לצקוף וכרואה מקדים שכתיונו. ובה דעת כמ"ס נוחא, דז"ל דק"ל כרצ"ה בצוכה שם דק"ל זמן ואח"כ קוכה משום דתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם. ומכ"מ חיו אלא בצוכה שמצרך זמן נס על המועד כמפורש בגמרא שם, דקאמר אנה דאמרי אפי' לצ"ש, ע"כ לא קאמרי צ"ש כהם אלא שחיוס גורם לזין שיצוא, אצל כהא ח' לא קוכה מי לא אמרינן זמן, ופירש"י שאפי' שאין יושבין בצוכה אומרים זמן מפני המועד, אצל ח' צריך זמן על המועד, כגון שקידש

ציתו מפני שהיו גשמים ואח"כ הופסקו הגשמים ואוכל בצוכה ודאי מודה רב דמצרך קוכה ואח"כ זמן אפי' לצ"ש שכרי בצוכה גורם לזמן שתאמר, וכרי זה צורך דקידוש היום קודם לזמן משום דזמן קאי עליו, וכ"כ למדליק נר ש"ח לכו"ע קודם לשכתיונו, שכרי צלי נר אין אומרים זמן, אצל לצרכת הנס שהוא חיוצא דיומא אמרינן תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם. כ"ז הוא אליבא

דצרכה צ"ח, וזכרי דעת כמ"ס, אצל חן בא קיי"ל הולכה כרצ דאמר קוכה ואח"כ זמן, א"כ קשיא נוסחת רבינו שכתב שכתיונו קודם לשעשה נסים. מוכי לנוסחת הכת"י שמחלק בין המדליק להרואה, י"ל דזה זכ ליישב קושית החוס' על הפסק וכלכחא קוכה ואח"כ זמן, ובה סתם מהניתין בעלרת ח"ל הילך חמץ הילך מלא ומסיק כש"ס צתויצתה לרצ. ויש מקום לומר דדאי תדיר דוחה חיוצא דיומא שאינו תדיר, אך בצוכה דמתחלין בחיוצא דיומא שהוא בקידוש גומרים חיוצא דיומא שהוא בצוכה. וכי"צ פירש כל דשכרי פקחים וכלכחא חצי כצן מצרך שמים, ועי' שא"י קט"א סוף אות יוד. ומעשה מצוהר בחילוק שהמדליק כבר כתחיל בחיוצא דיומא שהוא צרכת חקצ"ו לכן מקיים צצרכת חיוצא דיומא, משא"כ הרואה מצרך תדיר תחילה. כ"ז לנוסחת הכת"י, אצל לפי הנראה מנוס' דילן דגם המדליק מצרך זמן תחילה קשה. וז"ל עפ"י מש"כ כרדצ"ו ז"ל צחלק ח' ס' ח"ו טעם ע"ז הפסק משום דצרכת המלות ז"ל עובר לעשייתו, ואסור לישב כרגע צלי צרכה, משו"כ מקדמין קוכה לזמן שאינו אלא כודאה, וקושית כש"ס אינה אלא לרצ שאמר הטעם דחיוצא דיומא עדיף, זה הטעם ודאי חידושי, ואולי רצ ק"ל כרצ כונה צירי וכובא צחוק' שם ד' ל"ט דצרכת המלות צשעת עשייתו, משו"כ חילטרין לטעם אחר, ואין בא קיי"ל דדוקא עובר לעשייתו ומש"י כוי מתחילה קוכה ואח"כ זמן, ולפי זה צרכת נס שאינה אלא כודאה, כדר דינא דתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם, זוכי צצרכת רבינו. ונראה דכן היה גרסתו צמגילה ג"כ מה"ן ולא מניח. איצרא לישוב החוס' על קושית בג"ל ולעולם קיי"ל כרצ דחיוצא דיומא עדיף כ"ה דנס קודם לזמן. ושאר בג"ל כתב לתרץ דעת רבינו עפ"י מש"כ בטור צקי' תרמ"ג סדר הקידוש, זין קידוש קוכה ואח"כ זמן, לפי שהזמן חזר על קידוש היום ועל מלות קוכה עכ"ד, והקשה בצ"ח למה לא כתב הטעם שאמר בגמרא משום חיוצא דיומא עדיף, ועיי"ש שהעלה דכאי טעמא חיו מועיל אלא צשעת שהזמן קאי על קוכה ג"כ, אצל בלח"ה זמן קדים. ויותר נזה נראה מצוהר צקילור פסקי הרא"ש צפי לולב וערבה ח"ל היה לפניו מלות הרצ מצרך על כל אחת צפני עצמה, הילכך כשמקדשין צליל קוכה קוכה תחלה ואח"כ זמן עכ"ל. ולכאורה תמוה למאי תלה צרכת קוכה חזון להא דפליגי הח"ק ור"י צמלות הרצ, דכת"ק ס"ל שמצרך על המלות, ור"י ס"ל שמצרך על כל אחד צפני עצמו, וכי יעלה על הדעת לצרך ציקס"ו על המלות, כל ע"כ לא פליג כת"ק על ר"י

שם

ראשון לציון שם אלא בצרכת הנוחות, אבל לא היכא דעיקר נוסח
 בצרכת היא המלוא, אלא ודאי דק"ל דחיונה דיומא
 לא מהני להקדים קוכה לזמן, והא דפסקין קוכה
 ואח"כ זמן, היינו משום דלמדנו מיהא מהא דק"ל כר"י
 דבעינן היכר בצרכה, וכליל
 ראשון יש לנכך שני פעמים
 זמן, דיו"ט ודקוכה. ונכי דלא
 מצרכין שני פעמים זמן [ועי'
 באר"י בגדול כי כבר נשאלו
 באיך יולאין בצרכת זמן
 צפעס אחד] דזמן אחד עולה
 לכאן ולכאן, הא מיהא היכר
 צעין למיעבד, ומשום פסק
 צגמי קוכה ואח"כ זמן, וצזכ
 ניכר שחזר על ק"ה וקוכה,
 ואלה דצריז צטור, ועי' צט"ז
 שם, בלא"ה אפשר דהדרינן לכללא דתדיר קודם אף נגד
 חיונה דיומא וכמוש"כ מו"ר, ומשום צנר חנוכה יש
 להקדים זמן כדעת רבינו. ולפי"ז י"ל דבצרכת מגילה גס
 רבינו מודה דמצרך מניח כדאי צגמי שם, דהא המג"א
 צקי תרל"צ כתב דלריך לכווין בצרכת זמן דיום על
 קטודת פורים ומשלוח מנות, ולדעת הראשונים דק"ל
 דלא מצרכין זמן ציום כלל, י"ל דק"ל דמכוון זה צזמן
 דלילה, וא"כ נימא דדעת רבינו ג"כ כן, וא"כ קאי
 כזמן על שני דצרים על צרכת מגילה ועל צרכת נס
 שצזכ נכלל קטודת פורים ומשלוח מנות, ומשום מצרכין
 זמן לצקוף כמו צקוכה לדעת הטור כמש"כ. וכי תקשכ
 הא קטודת פורים שאלה צלילה לא ילא י"ה, וכן
 צמשלוח מנות, א"כ באיך אפשר לכוון בצרכת זמן צלילה
 עליהם, הא לא קשיא דהא דעת הצ"ח הוצא צברא"ש
 קוכה צפי לולב וערבה, וכן דעת רבינו נקיס הוצא
 צהגכה אשרי-ק"פ צכל מערצין דזמן דקסא דיו"ט שני
 פוטר זמן דלולב, אף דלולב זמנו ציום דוקא, והא
 עדיפא דהא קטודת פורים איכא מלוא צלילה ג"כ,
 כמצואר צשו"ע קימן תרל"ה, ועי' צ"י שם ומש"כ צשם
 רצ באי, ועי' פ"ה שם. ועפי"ז היכ מקום ליושצ
 קושית ר"ח לשיטה זו, מדלא קאמר וציום מצרך מין
 ש"מ דציום ג"כ איכא זמן, ועתה נימא מדקאמר וצריך
 מניח ולא קאמר מחין ש"מ דציום ליכא זמן, דאי איתא
 יצרך מחין צלילה משום דתדיר קודם וציום יצרך מניח
 ויכוין למי"מ וקטו"פ. עכ"ד שארי ה"ל. (א) ו"ג בר יצחק
 א' משאל אביך. לפי נוסחה זו יש לפקוק כרנצ"י שכוה
 מר"א דתלמודא יותר מרצ או"א. וצגמי דקוכה אי ויכוין
 לזנו מלא חקור רנצ"א משאל אביך, וא"כ הליכה כסתמא
 דגמרא, וכן פסק הרמב"ם פ"ה מהי צרכות ה"ג ויכוין
 לזנו צחורה שכתב צה אשר יאמרו לך תעשה כו' ונקיט
 לשון מי"ע דהוא רישא דקרא דלא חקור. ועוד משום דאיך
 צרכה אלא על עשה שצחורה, ולא על לשון לי"ת כמש"כ
 הרא"ש כחצות פ"ה קי"צ ולזה רמז הכ"מ. וצשצת יש
 עוד גי' אחרת צזה ר' נחמ"י אי משאל אביך. וכנינו
 לענין פסק הלכה עי' מש"כ צק"ד צדרשה דפורים אות צ.
 (ב) שאנשי ביתו מוליקין בביתו. צמימרא דר"י שהציא רבינו
 קאמר דמדלקי עלי צגו צית, ופי' עלי צשצילי, משמע

שם נב

תסור י"א רב נחמן בר יצחק אמר משאל אביך ואפילו
 אורח חייב לאישתתופי בחדו בעל הבית בנר חנוכה
 קהא שחיה רווח אבל יש לו אשה לא צריך
 (א) שאנשי ביתו מדליקין בביתו כי הא * דאמר רב
 ששת אבסני חייב בנר חנוכה ואמר רבי זירא
 כי חוינן בי רב הוה מישתתפנא בפריטי בהד
 אושפיזאי כי נסיבנא אמינא לא צריכנא דסדל"ה
 עלי בגו ביתי ומיחיבינן לאדכורי בצלותא על הנסים
 ואינו חייב להזכיר בברכת המזון מאי טעמא (ג) תפלה
 משום דחובה הוא לצלו"י מחייב אבל בסעודה דרשות
 חיא
 אבל צכוונס דומה נ"ח לכל המלות דצעי כוונס וכן הי
 משמע מלשון הגמרא מדלקי עלי, אבל רבינו לא דייק
 הכי אלא קהס שאנשי ציתו מדליקין צציהו, נשמע אף
 צלא כוונס כלל. ועי' מש"כ קי קנ"ד הוה צי דרבינו ק"ל
 מלות א"ל כוונס ומכ"מ מודה להא דר"י דכשועט ומשמיט
 לריכי כוונס, משום דמלוא צו יותר משלוהו, ואולי רו"ח
 לצכות צעלמו כדאי צערכין ד' כ"ה אי הכל לריבך דעת
 כו' זמנין דלא ניהא לי כו'. ולפי זה צנר חנוכה דעיקר
 המלוא איש צציהו, ודאי קתמא ניהא לי ללאה צ"י צני
 ציתו שמדליקים צציתו, וגם צני ציתו צקהמא ניהא לכו
 להוליא אציהם או ראש הצית צמלוא כמוטל עלי. ופי'
 מש"כ המ"א קי קי' להלק צין מלוא מוכ"ת לדרבנן, וא"כ
 צלי"ז א"ל כונס. (א) תפלה משום דחובה ב'. צגמרא ככי
 איתא איצעי לכו מכו להזכיר של חנוכה צצכמ"ז כיון
 דמדרבנן הוא לא מדכרינן, או דלמא משום פרקומי ניקא
 מדכרינן, ומסיק דאינו חוצה להזכיר. והכציר רבינו וכן
 צה"ג הי חנוכה בטעם משום דתפלה חוצה וצרכמ"ז
 רשות. וצצרה זו מצכת צצרכות ד' מיט צי לענין חורכ
 צצכמ"ז צר"ח, והתוי צשצת שם ד"ה מכו וכן כר"ן שם
 כתצו בטעם משום דצרכמ"ז ליכא פרקומי ניקא כולי
 הא. ולכאורה קשה על טעם רבינו וצכ"ג שכרי צר"ח
 לא חכר קצרה זו אלא לענין חזרה אבל לכתחילה
 מדכרינן, ואפי' רי הנינא דקאמר צשצת שם דאינו מחזיר
 של ר"ח צצכמ"ז לא קאמר זה בטעם אלא משום דלא
 חקור צעצית מלאכה. מיהו על כפיטם של כתוי ובר"ן
 יש להקשות יותר, דתפלת ערצות צשצתש יוכיה דליכה
 פרקומי ניקא ומדכרינן. ותו דהא לענין אצילות צשצת
 כתצו כפוסקי' שאין מחזיר צצכמ"ז חס אוכל צשצת
 משום דהוי פרכסיא. ותו דצפי קאמר צגמרא לבייך או
 דילמא משום פרקומי ניקא מדכרינן, אלמא דאיכא
 צצכמ"ז פרקומי ניקא. אלא יש לנו לישצ טעמו של
 רבינו וצכ"ג, דה"ק משום דרבנן הוא לא חייצו אף
 לכתחילה צמילי דרשות או דילמא משום פרקומי ניקא
 דהשיצ כדאוריית' מדכרינן אף צמילי דרשות, וצר"ח
 פליגי רב ור"ח, דרב ק"ל כיון דמדאורייתא הוא מדכרינן
 לכתחילה אף צמילי דרשות, ור"ח ק"ל כיון דלא חקור
 צעצית מלאכה אינו מחזיר צמילי דרשות, אבל הכל קוצב
 על

על זכ כפרט דנימ זין חפלה לצרכמ"ז משום דתפלה חוצה וצרכמ"ז רשות. ונימ זין שני כטעמים הוא שבת חנוכה, דלעטע כחור ורין אפי' בשבת אינו חייב לכזכר, ל"מ לדעתם דפקקו כרז גידל צהפטור דשבת ור"ח ללא מזכרין משום דאלמלי שבת אין נציל צרי"ח, כ"י אלמלי שבת אין חנוכה צרכמ"ז, אלא אפי' לדעת רש"י דלא פסק כר"ג מכ"מ כיון דאין ענין לכזכר זכ שברי לא נתקן אלא לפרקומי ניקא וצרכמ"ז ליכא פירקומי ניקא, וברי זכ דומה להא דרשב"א ור"י שחל לכיות בשבת אינו מזכיר של יו"ט צרכה מעין ז', אבל לטעמו של רבינו וצכ"ג ודאי חייב לכזכר וכן צאמת דעת רבינו כמבואר לכלן. ועוד נ"מ צקעות פורים דלרבינו חייב לכזכר מן כדון, ועי' מ"א ק"י חרל"ח קק"ט, ומש"כ צכ"ד פ' ויקהל דרשב"א דפורים אורח. (י' בשבת ויו"ט מא"ל. אין לזה ביאור, ואפי' למח שמאל צכ"ג צרכי יוסף כשבת ור"י דאי' כו' ור"י צכ"י ג"כ לא ניחא, דאמאי אילטרין רבינו לומר כשבת ור"י דמזכר לאכול כל אפי' צרי"ח דרשות ג"כ קי"ל דחייב לכזכר, אלא כהמת יורכ דרכו דגליון הוא מן כלל וואח דב או תלמיד צשבת מא"ל, וצו"ט הוא טכ"ד. וכמגיב כקשק על רבינו לפי טעמו צשבת מא"ל

דמשכע צגמי דחנוכה אינו חייב לכזכר אפי' בשבת, שברי קאמר אי"ר קמורכ חר"ח אינו מזכיר ואם צא לכזכר מזכיר צכודאח כו' ולא קאמר וצשבת מזכיר צכודאח, אלא לעולם אינו חייב לכזכר. מיכו רבינו ק"ל דצשבת צאמת חייב לכזכר כמבואר לכלן והגמרא קמ"ל דאף צחול רשאי לכזכר ולא כו' הפסק או אפי' מן כמבואר לכזכר אלא שאין צא חיוכ, וכ"כ הפוסקים. דאמר רבא אריס אמר רב הונא אינו חייב ב"י. כ"כ צכ"י, וכ"כ צכ"ג וכל"ל, דרב משרשי מהלמודי דרשב"א הוא, ולא רבי דרב קמורכ. א"ל רבא נתפלה ב"י. כ"כ צכ"י וכל"ל דלא כדאי צגמי ולפניו, דרב שבת מאי שרטי לצי רבא. יוה"כ שחל להיות בשבת המתפלל ת"ג ב"י. כ"כ צכ"י וצגמי וכל"ל. (י' מאי מצמא יום הוא שנתחייב בחמש תפלות. כל"ל וכן הוא לכלן וצרי"ף וצמלחמת ה'. מיכו צגמי אי צד הפלות ופרש"י לצד מת"ע וכן הביא כצעל כמאור ע"ש. ולכאורכ קשה אמאי צכא דחנוכה צשבת ור"ח קאמר יום הוא שחייב צארצע תפלות וא"כ כיוול תפלה ערצית צתפלת כיום, וצו"כ"כ לא כיוול ריב"ל של ערצית, ואין לומר דהליא אי ת"ע רשות או חוצה, ואי חוצה ניהא דכיוול צכדי תפלות כיום, אלא"כ שברי ריב"ל ק"ל ת"ע חוצה כמש"כ בחור צרכה דף ד' צ' צס רב עמרס, דע"כ ק"ל לר"ע דלמ"ד רשות לא שייך לקבוע זמן וא"כ זין לר"י צין לריב"ל פ"כ חוצה. הדע מדלא קאמר דא"כ זין ר"י לריב"ל ת"ע רשות או חוצה, וקתמא דגמרא קי"ל דת"ע רשות, וא"כ להיפך מיצעו לן ולריך לומר דריב"ל וקתמא דגמרא פליגי צכא דצחסי ד' י"צ אי' אי לילכ כו' מה"י, וקתמא דגמרא כרז אשי דלא כו' מה"י וחד יומא הוא, וריב"ל ק"ל דלילכ אינו מיתחשב עכ כיום. ונימ דלילכ, לדעת בחור קוכה ד' כ"ז אי' ד"כ אי' צעי אכיל דצו"ט אי' לחזור אלא צליל יו"ט ראשון ש"פ וצכות ולא ציום, וא"כ ציום ראשון של פסח וצכות שחל צשבת אי' שכה של יו"ט הליא צכא אי' נימא יומא דשבת שחייב צי קטורות וחור אף צשל יו"ט ואע"ג דצרי"ח שחל צשבת דעת כש"ע ק"י רפ"ה ק"י דאינו חור צשל ר"ח, משום דצרי"ח ליכא חורכ כלל, משא"כ ציום ראשון ש"פ וצכות הא איכא חורכ צלילכ, אבל אי' נימא דלילכ ויום לא מיתחשבי צכדי אי"כ דומה יו"ט ראשון כרי"ח וכל"ל יומי של יו"ט, מיכו אי"ל לקיום נ"י רש"י וצכ"מ ופרש דקתמא דגמי וריב"ל פליגי אלא לפי דאי צגמרא דריב"ל אמר צעמ"ו יוכ"כ שחל צשבת המתפלל נעילה לריך לכזכר של שבת יום הוא שנתחייב צ' תפלות. וי"ל דריב"ל חולק צזכ עס קתמא דגמרא, אי' ים למיחשב לילכ ויום צכדי, אבל גי רבינו מאי טעמא יום הוא כו' משמע דגמרא מפרש טעמא דריב"ל, אי"כ כמו דקאמר לעיל ארצע תפלות כמ"כ לריך לומר כאן חמש תפלות. אך צכ"י כאן ולכלן הנוק' צארצע תפלות, ולא כמש"כ, ואין להכריע איזו נוסחא עיקר. (י' מהו לאצבורי ב"י. כבר כתבתי צאות י"ג דרבינו לטעמי דהא שאין חוצה לכזכר של חנוכה צרכמ"ז משום דכח רשות ולכדי צשבת ים לחייב, משא"כ לטעם בחור ורין ע"ש. וראוי לדעת דיש להוכיח דרבינו ק"ל כשיטת כרי"ף וקיעחו שאין כלכ כרז גידל דאמר דרי"ח צשבת המפטור צנציל לכזכר של ר"ח, שאלמלי שבת אין נציל צרי"ח, דלכח וצעל המאור שכלכ כרי"ג אי"כ כ"י צחנוכה ליכא הכרכ כלל צרכמ"ז, ואין ללמוד מדריב"ל, אלא ככרי"ף דדומה ממש לפי טעמו של רבינו ז"ל. אי' נמי ברם צריך מומר קאמרינן דמחייבין לאלוקי שרגא חמני יומא

שם

שם

שם

צ"מ

למיל כ' צארצע ופרש"י ללא תפלה הליא צליל

ראשון לציון יומא כתמני יומי דלחעציד יוסא בזהכא לוגא דמישחא זכוי ביה כשפור חד יומא ואלדליקו שרגא מיני כ"ה זכתי. (י) דהוא לוגא כ"ה ע"כ ל"ד שכרי מחלכ לוג לכל נר כי כדאי צמנחות ד' פ"ה צ"ל ולכאורכ כי אפשר לומר שלא היו מדליקים

אז צמנורה כלל, משום שלא כי להם מנורה כלל דאי איתא שכי להם מנורה ונשתמשו בה חט"ג שכיחא טמאח צמגע ט"מ משום דטומאח נדחא בשל לצור מכ"מ מה כועילו צמנן שטאלו צטכרכ, כא נטמאח מכמנורה. ואי נימא דגם צוכ דטומאח בשמן נדחא צש"ל, איכא אפילו כי

מ"ד י"ד פ"ט

דחיות

מ"ק פ"ב שנה כ"ה

מכ"מ כ"ה * דהוא * לוגא דאישתכח בחיכלא וחתה ביה שטורא יוסא חד ואלדליקו מיניה תמניא יוכי הלכך חקינן רבנן תמניא יומי דלדליקו שרגא דחנוכה לפרסומי ניסא ומיתבעי ליה לבר ישראל לאותובי דשרגא לתרע ביתא מבראי דלא * חזיות כל עובר ושכ דתניא * נר חנוכה מצוה לחניחה בפתח ביתו מבחוץ אם דר בעליה מניחה בחלון חסמוכה לרשות הרבים ובשעת חסמנה מניחה על שולחנו ודיו אסר רבא וצריך נר אחר לאשתמושיה לאורה ואי איכא מדורה לא צריך (י) ואי איכא אדם חשוב אע"ג דאיכא

משה"כ מגע טומאח אחרת שנטעים ראשון וטמאים טומאח ערב אין כיחיד נדחא, משו"כ צליצור לא עבדי צטומאח, וצמנכפרין משום דדנו למתכפרין, חלל צטומאח צשר כקדשים או שמן אין שום י"מ צדכר, שאפילו נטמאו צטומאח קלה, נדחי ציחיד שכרי אין להם טכרכ, וממילא צליצור נעשים צטומאח צכל פגע טומאח. וכיין דחניא צמנחות ד' ע"כ כי מקריב מנחת כטומר ונטמאח כ"י אומר לו כי פקח ושתוק וצכל טומאח איירי. חה צכור]. ואין י"מ חלל צצז עלמו שטומאח יולתא מגופי, חלל אי"כ מה כועילו צמה שטאלו שמן טכור, הא ניטמח מכמנורה, חלל ע"כ לא השתמשו צמנורה כלל. הן חמת לשיטת רש"י ות"י דק"ל דחרצ ה"ה כחלל אינו חלל צכלי מתכת, ולדעת ר"י צר"י צמנחות דף כ"ה צ' דמנורה של עץ כשר, יש ליישב שהשתמשו צמנורה של עץ וכתב ראשון וכשמן שני, וכועילו צזה שלא כי השמן ראשון, חלל לשיטת הרמב"ם דחרצ ה"ה כחלל אפי' צכלי עץ קשה, וכן לרצי שהשתמשו צשפודים ש"מ קשה. ואיכא כי מקום לומר שלא השתמשו צאותם שמונה ימים צמנורה כלל משום שלא כי להם, ודלדליקו צאותו פך כטכור, או צכלי גללים וכלי חצנים וכלי חזמה, ואי"כ לא כי חלל נר אי כדי לקיים להעלות נר תמיד. ומדוקדק מש"כ רבינו חדא לוגא, דמחלכ לוג לי"צ שעות דלילה, ולוג שלם לנר תמיד כל כמעל"ע, חלל הרמב"ן צפי החורכ ריש פ' צכעלוחק כי דמנורה מעכב, ואי אין מנורה חסור לכלדליק כלל ע"ש, וע"כ כי מנורה וכיו חגשים טכורים שטעו מנורה טכורכ חלל שלא יכלו לכשיג שמן צטכרכ, ואיכא חדא לוגא ל"ד, חלל כלי שמחזיק כדי ג' לוגין וחלי. או ל"ל כהוא לגא, מלשון לבין שילכי מי כלים לגינין גדולים כי וכן כרצב, וזכ' בעיקר. דלחיותו כל עובר ושכ. כ"ל. (י) ואי איכא אדם חשוב אע"ג דאיכא מדורה צריך נר אחר לשימושי. צגמרה אי ואי חדס חשוב כהא חט"ג דאיכא מדורה לריך נר אחרת וכן כהא צכ"ג וצרי"ף וכ"ה צכתי, ומשמע דהצטכ"צ כמדליק חדס חשוב, חלל לנוסחת רבינו צדפוס אפי' יש כאן אורה חדס חשוב לריך נר אחר, ויש להצין צמאי פליגי הכי חרי נוסחאות. ולכאורכ כי נראה דתלי צשני פירושים צקוגיא דצרכות ד' ניג אי חני חדא אור של צכ"כ

העכו"ם נוגעים מאי כ"י, כא אין צין מגע טומאח מת למגע צין. ולא כהפרי"ח צכי חנוכה צצמנח"כ שגה צזה [ולכאורכ יש מקום למש"כ הפרי"ח עפ"י מה שכתב הרמב"ם כי ציאת המקדש פ"ד כ"י, צילד דוחה חת צטומאח, הביע זמן של אותו הקרבן ליקרב והיו רוצה בקהל שמקריבין אותו טמאין למת או שכיו הקהל טכורין והיו כהכנים במקריבין טמאין למת, או שכיו חלל ואלו טכורין, והיו ככלי שרת טמאין לנות, כ"י זה יעשה צטומאח כי חלל הטמאין צטומאח אחרת כגון צין וחצות ונדות וטמאי שרץ וצבלה וכ"י צ לא יתעסקו ולא יכנסו לעזרה כ"י. כ"י שדוקא דטומאח מת נדחא ולא טומאח שרץ מכ"ש מגע צין. חלל צחמת כ"י אינו חלל צטומאח במתכפרין, או במתכפרין כינו ככנים וכל"ש. ומקור דברים חלו כהא צצצחים ד' כ"צ צ', חמרו זקני דרוס כ"י ומקיק דקצרי ז"ד מכפרין כמתכפרין, מה מתכפרין טמא מת אין, טמא שרץ לא, אף מכפרין טמא מת אין טמא שרץ לא. ומקיק עוד דקסברי שוחטין וזורקין על טמאי שרץ ציחיד, ואי"כ אין כיחיד נדחא, וכל שאין כיחיד נדחא אין צליצור עבדי צטומאח. ולכאורכ קשה מהא דאי צפסחים ד' ע"ט א', דסקין טמא צטומאח שרץ נדחא צפסח והכי פסק הרמב"ם כי ק"פ פ"ז כ"ט, חלל לא קשה מידי, דשאני פסח שאין שוחטין וזורקין על טמא שרץ כ"י וכ"כ צכי ק"פ פ"ז כ"ה, שכווגע צצבלה ושרץ וכ"י ציום י"ד כ"י טובל ושוחטין עליו אחר שיטבול דוקא, ואי"כ כיון כיחיד נדחא, ממילא צליצור עבדי צטומאח, וכ"ה מכפרין כינו ככנים וכל"ש. ואע"ג דצקוגיא דצצחים משמע דפסח שוכ לשאר קרבנות, מ"מ לא קי"ל כ"י, חלל צפסח אפילו על טמא שרץ אין שו"י עליו עד שיטבול, וצשאר קרבנות טמא שרץ משלה קרבנותיו ולא טמא מת, וכפשטא צמ"ק ד' ט"ז רש"י צצואו יקריב, כראוי לצ"חא ראוי לכקרבא כ"י וצטמא מת איירי, כפירש"י ולא כחוקי' סס, וצחגיגה דף ד' צ' יע"ש שפירשו בקרבנות מלורע דוקא, חלל נ"י טמא מת משלה קרבנותיו, וסוגיא דצצחים מפרשי צח"א וחכ"מ, חלל דעת הרמב"ם כהא כמש"כ צפ"צ מכי ציאת המקדש כ"י ע"י כ"מ. והיוו דדיוק כגמי ציומא ד' ז', איתמר טומאח מת ר"י חמר כותרכ כ"י, וזה הדיוק מלמד דוקא

משה"כ מגע טומאח אחרת שנטעים ראשון וטמאים טומאח ערב אין כיחיד נדחא, משו"כ צליצור לא עבדי צטומאח, וצמנכפרין משום דדנו למתכפרין, חלל צטומאח צשר כקדשים או שמן אין שום י"מ צדכר, שאפילו נטמאו צטומאח קלה, נדחי ציחיד שכרי אין להם טכרכ, וממילא צליצור נעשים צטומאח צכל פגע טומאח. וכיין דחניא צמנחות ד' ע"כ כי מקריב מנחת כטומר ונטמאח כ"י אומר לו כי פקח ושתוק וצכל טומאח איירי. חה צכור]. ואין י"מ חלל צצז עלמו שטומאח יולתא מגופי, חלל אי"כ מה כועילו צמה שטאלו שמן טכור, הא ניטמח מכמנורה, חלל ע"כ לא השתמשו צמנורה כלל. הן חמת לשיטת רש"י ות"י דק"ל דחרצ ה"ה כחלל אינו חלל צכלי מתכת, ולדעת ר"י צר"י צמנחות דף כ"ה צ' דמנורה של עץ כשר, יש ליישב שהשתמשו צמנורה של עץ וכתב ראשון וכשמן שני, וכועילו צזה שלא כי השמן ראשון, חלל לשיטת הרמב"ם דחרצ ה"ה כחלל אפי' צכלי עץ קשה, וכן לרצי שהשתמשו צשפודים ש"מ קשה. ואיכא כי מקום לומר שלא השתמשו צאותם שמונה ימים צמנורה כלל משום שלא כי להם, ודלדליקו צאותו פך כטכור, או צכלי גללים וכלי חצנים וכלי חזמה, ואי"כ לא כי חלל נר אי כדי לקיים להעלות נר תמיד. ומדוקדק מש"כ רבינו חדא לוגא, דמחלכ לוג לי"צ שעות דלילה, ולוג שלם לנר תמיד כל כמעל"ע, חלל הרמב"ן צפי החורכ ריש פ' צכעלוחק כי דמנורה מעכב, ואי אין מנורה חסור לכלדליק כלל ע"ש, וע"כ כי מנורה וכיו חגשים טכורים שטעו מנורה טכורכ חלל שלא יכלו לכשיג שמן צטכרכ, ואיכא חדא לוגא ל"ד, חלל כלי שמחזיק כדי ג' לוגין וחלי. או ל"ל כהוא לגא, מלשון לבין שילכי מי כלים לגינין גדולים כי וכן כרצב, וזכ' בעיקר. דלחיותו כל עובר ושכ. כ"ל. (י) ואי איכא אדם חשוב אע"ג דאיכא מדורה צריך נר אחר לשימושי. צגמרה אי ואי חדס חשוב כהא חט"ג דאיכא מדורה לריך נר אחרת וכן כהא צכ"ג וצרי"ף וכ"ה צכתי, ומשמע דהצטכ"צ כמדליק חדס חשוב, חלל לנוסחת רבינו צדפוס אפי' יש כאן אורה חדס חשוב לריך נר אחר, ויש להצין צמאי פליגי הכי חרי נוסחאות. ולכאורכ כי נראה דתלי צשני פירושים צקוגיא דצרכות ד' ניג אי חני חדא אור של צכ"כ

צ"כ ושל צ"כ ממזכרין עליו ותני חדא אין מזכרין עליו ל"ק הא דליכא אדם חשוב הא דליכא א"ת, ופרש"י ראשון צ"כ דליכא א"ת לכבודו כדליקוק ולא שצריך לאורכ אלא לכבוד צעלמי כ"ו, ודליכא א"ת לכאיר להם כדליקוק, וכתנו פירשו בשם ר"ח דליכא א"ת לאורכ וליכא א"ת עשוי לכבוד צכ"כ. וכשתא לפרש"י דא"ת לכבודו א"ע"ג שאל לאורכ, וא"כ כאן נמי אי ליכא א"ת אינו ניכר דלגר חנוכה הוא דאפשר לכבוד א"ת הוא, וא"ע"ג שאל לאורכ שכרי יש לו מדורכ, מ"מ לאו כבודו הוא

שאילת שאל

שם כ"ב
שם

ל"ה ת"ש כנר למנה הורה ושמהרס מלחי ועבדס לוחה וכלו חכמי וכו'. לפי כומק כבוכו אין מוגן למה שחמר ה"ס כנר למנה הורה וכו' והו גס למה שחמר וכל עוד לקמל כבמוך ד"ה גרס לר"ך וכו' מימר קא חמרי נר חנוכה מלוח להניח וכו' והד חמר במחלל והלכחא רשמאל כדי שריה מחזה מימין וכו', הן כהה כל כדנניס שחמר גלון ג"כ כנר דריכור ז"ה, ולא הי מקיפ כדך רחוקה על דרך דרוש בהקדמה רבות, לא לביה

דאיכא מדורה צריך נר אחר לשימוש * ובצוה להניחה בטופח הכמוך לפתח * והיכא כנח ליה פליגי בח רב אחא בריה דרבא י"ט ורבי ירביה בדפתי חד אמר בימין וחד אמר בשמאל כאן דאבר בימין קא כבר י' כי היכי דלהוי תרתי בצוותא בחד דוכתא גר חנוכה ומזוזה ובאן דאמר בשמאל בא סבר כי היכי דלהוי כזוזה בימין וגר חנוכה בשמאל י"א ובעל הבית בפליט מצויצת ביניהן היכתא מאי י"ב ת"ש כבר אברה תורה ושכרם בצותי ועשייתם

כי יבאין פן הפס מדוך האנה על דרך נקלחון. למח כנר כפך הכיון זכית י"ב כאלן, וה"ס כנר הכנר הורה וכו' כהנר כיו בההלת הדורש פליגן לענין גלוהו ענין וכנר נכ"ך כהנר, כלכר היכמי כוד כמיס רבות ככר ה"ה מרוב יובט, ול"י מרוב הפז וקור זמני לא נהנוי די הכנר להקט, וכנר הכנר ימול דוכר מיכריס על אופט, מלח פני קוט.

אורה אדם חשוב לר"ך נר אחר דלא לימא לכבודו הוא, ד"ל דהריוכו המה, אי כצכ"צ אדם חשוב לא שוין טעמא דכבודו אלא משום השמים וכ"כ אי ליכא אורה א"ת לר"ך נר אחר משום כבודו, וא"י כוכ אומר אי ליכא אדם חשוב לא כיויתי יודע אי צכ"צ אדם חשוב, דשמי אורה דליכא משום כבודו, וא"כ לא פליגי כני הרי נוקמהות. מיכו כ"ז לפרש"י אצל לר"ח ליכא כצכ"צ אדם חשוב עוד לר"ך נר אחר לשימוש, כרי דלא משום כבודו, אלא הוא ג"כ כפי ר"ח ק"ל, וכ"ע לא חיישי אלא משום שהין אדם חשוב משהמש לאור כמדורכ, וכ"ע כנוי כנוכהות הוא משום דלכצכ"צ עלמו א"ל לחוש שכרי הוא יודע למח כדליקוק אלא היישינן לנכנסים ויולאים. ולגירכחו לא היישינן אלא אי צכ"צ אדם חשוב, דלאורכ אין המש צכ"צ לנכנסים ויולאים שכרי חונס יודעים שהוא אדם חשוב, ולגי רציו י"ל דהיישינן גס להא שידעו שחם השוכים, וי"ל דלא פליגי וכל לפי כענין, והל"ה אי באורכ מפורכס או לא. י"ט ו"י ירמי מדפתי. וכן הוא צכ"ג ור"י. וצגמרא הי ורצ שמואל מדפתי, ונראה שהוא טכ"ד שלא מזכר עוד כפפס צכ"כ. י"ט כי היכי דלהוי תרתי מצוותא בחו דוכתא. ר"ל כדלי צרכות ד"י ל"ט ז' כואיל וכהנר ציכ חדא מלוח נכציד ז"י מלוח להריתי וכן צגברי אי צ"י מ"ג א' וכוא אומר על המוגמר מכלל דליכא דעדיף מיני ואמאי כואיל וכוא נטל ידיו תחלכ צאהרונכ כ"ו, פי כהחיל צחדא מלוח. ויש לזכ מקור צתורכ כמ"כ צכ"ד צצירור כפרי פי מטות. ולפי זה צמקוס שאין מזוזה אין לנו טעם להניח צימין, אלא צמקוס שלצו חפץ. וזה דלא כהנר ושי"ע ק"י תרע"א ש"י דאם אין מזוזה לכ"ע יש להניח צימין, וק"ל דטעמא דמ"ד צימין לאו משום מלוח מחכה אלא ימין עדיפא לעולם, וע"ע צאות כ"ב. י"א ובע"ה"ב בשלית מצויצת ביניהן. צגמרא ליתא. ולכאורכ קשכ הא כדליקין צליכ ולאו זמן ליית הוא, ולר"ך לומר דק"ל ככצ"א ור"ן דמלויקין צתחלת שקיעה צעוד כיוס ויכול להכיר צין תכלת ללצן, או אפשר דק"ל כדעת הרא"ש דכקוס יוס חייב צלית אף צלילה. ועוד יש לכוכיח מכלן דקו"ל דלילה לאו זמן תפילין מכ"ה [וכשיטת הרמב"ם ז"ל וכרי מוכה צכ"י מ"ה כמ"כ צאות ז' צכ"ד, וכרי נראה דעת רש"י גיטין ד' מ' א' ד"ה כהניח כ"ו דלילה לאו זמית כואין] דלשיטת הפוסקים דלא כריכ"ג א"כ מקיים מלות תפילין כ"ז שאינו הולך תפילין וכ"י ראו לומר תפילין (משמאל), ורד"ל ז"ל כתב ע"ז צכ"ל צתצות מהר"ל קס"מ כצירור ונוקיים עלה ולקיים החוט כמשולש וגו', פי הוט ליית עכ"ל, וא"כ י"ל דלא חשיב מלות שצכ"ג רק ליית. י"ב ת"ש כנר אמרה תורה כ"ו. אין לזכ צאור פשוט וכו' דצמקוך כציר עוד זה כחקירה כוכא מנה לי ומקיים וכילכתא משמאל כדי שיכא מזוזה צימין כ"ו והקדים לזכ דנשים חייבות צנר חנוכה, וא"כ דאם כ"י דר צעליכ מניח צחלון כסמוכה לר"כ"ר ואין שם מקוס דין זה אלא לעיל דכציר מלוח דפרקוס ניקא דמלוח להניח צפתח ציהו מצחוך כ"ו, אצל גצי טפח כסמוך לפתח אין לה שייכות לדר צעליה. וכנראה דרציו צה ללמדיו דלפי טעמו דהא דמלוח צשמאל כדי שיכא מזוזה צימין וי"ח צשמאל וצכ"ב מלוי צימין וככוונה שיכא מקוצצ צמלות ולקיים מכ שגלי חונה מלאך כ"י קציד ליראיו וכדלי צמנחות ד' מ"ג ז' גצי תפילין ונחוצה, וא"כ נשים כ"י נראה דלכ"ע עדיף להדליק מימין מטעם האמור, וכרי קצרה שיכא מקוצצ צמלות ליכא שאין להם ליית, וכן צחלון דליכא מזוזה אין נפקותא כלל ומניחו צלד שרולכ, על זה צה רציו ללמדיו דחכמים עשו קייג לדצריהם שלעולם לא יעצרו על תקנתם אפי צמקוס דליכא האו טעמא. וכיינו שצכ"א לפני כפשיטות הא דכתיב ושמתם מלותי, ויש לזכ שני פירושים חדא זו משנה כדתיג צה"כ כמה פעמים וצקדושין ד' ל"ז א' אשר חשמרון זו משנה, וכיינו דרישה וחקירה ככמה פרטים שאינו מפורש צתורה, ושנית לעשות קייג לתורכ כדלי צימנות ד' כ"א א' מהאי קרא עשו משמרת למשמרת, וע"ע מ"כ צכ"ד צהאי קרא פי אמור. וזהו ש"י רציו וצאו חכמים ופירשו וחקרו, וכיינו משנה, ועשו קיג לתורה, וא"כ כציר דנשים חייבות צנר חנוכה, וכעכוא דר צעלי לר"ך להניח צחלון, וא"כ כציר

ראשון לציון הציא הפסק דמניחה בשמאל, וללמד דה"כ נשים וחלון משום קייג ולא חלקו חכמים ולא כהטור וש"ס. ומכאן נלמוד דכ"מ שתקנו חכמים מאיזה טעם לא צטלו בחקנה ובמלוא חפ"י הוכח דליכא האי טעמא. ובכללנו ק"י מ"ד עשייתם אותם ובאו חכמים ופירשו וחקרו ועשו סייג לתורה:

ברם צריך נשי מי מהייבן בנר חנוכה או לא מי אמרינן כיון דמצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות או דילמא לדירוחו נמי איתרחיש להו גיטא כדלגברי וחילכך נשי נמי מיחייבי בנר חנוכה חילכתא מאי ת"ש * דא"ר יהושע בן לוי נשים חייבות בנר חנוכה מפני שאף הן היו באותו חגם מימר קא אמר' * נר חנוכה מצוה להניחה בטפה הסמוך לפתח (ט) ואם היה דר בעליה מניחה בחלון הסמוכה לרשות הרבים * היכא מנח לית פליגי בה רב אחא בריה דרבא ורבי ירמיה מדפתי חד אמר מימין וחד אמר משמאל וחלכתא משמאל כדי שיהא מזוהר מימין ונר חנוכה משמאל ובעל הבית מצוייץ בפליתו ביניהם:

ברם צריך מאן דלית בידיה שיעור נר חנוכה ונר ביתו הי מינייהו עדיף נר ביתו עדיף משום שלום ביתו אי נמי נר חנוכה ופידוש היום הי מינייהו עדיף משום שלום ביתו בעי רבא נר חנוכה ופידוש היום הי מינייהו עדיף קידוש היום עדיף דתדיר או נר

קוכה ד' ל"ח א' ד"ה מ', ולפרש'י ניחא דדוקא כיו שצאו להזכיר אותה כדבר המיוחד לכן ללא דל"ח עבדים פטורים לגמרי, וכמש"כ הרמב"ם כ' מגילה. וכל דתניא בתר מגילה נשים ועבדים פטורים ודאי להוליא אחרים י"ח, בוינו פטורים מקריאה לעלמן ג"כ, ופליג רבי' על התוספתא דנשים, אבל לפי ד"ה ונר יומא דנשים ועבדים חייבים לעלמן, ודאי להוליא אנשים י"ח. חכ דעת רבינו ג"כ, ודלא כפ"ר"ח ק"י תרס"ו שחילק בין י"ח למ"מ דמ"ש ע"ש. (ט) ואם הי דר בצ"ח מגי'ה בחלון ב'י. ע' מש"כ בקמון. וי"ל עוד דקמ"ל דגם בחלון לריך להניחה בטפה בקמון לחלון ואט"ג שכוה מצפניה כפרש"י מניחה מצפנים כנגד חלון כר ומכ"מ י"ח. להניחה בטפה בקמון וזה ראי' לכה דאי צשיע שם דכוכה רמ"א ק"י דאפי' צו"ח שמדליקין צפנים במנכג לדליק בטפה בקמון לפתח כמו צימיהם ע"ש. **ברם צריך מאן דלית ב'י. דת"י א"י כנוסח א"י נמי דרם לריך כידי דליכא גברא דדחיקא לי מילתא וליכא צידי לקיומי מלוא י"ח ונר ביתו דלית ליה ללא שיעור בדלקה נר א', הי מינייהו עדיף, מי אמרינן כיון דשרגא דחמוכה מלוא משום פרקומו ניקא, הילכך נר חנוכה עדיף, או דילמא נר ביתו עדיף משום שלום ביתו, דכל אימת דליכא שרגא לא מיתאכל ליה, וליכא שלום ביתו, אי נמי נר חנוכה וקידוש היום הי מינייהו עדיף, ת"ש דעבי רבא פשיטא לי נר חנוכה ונר ביתו, מ"ד עדיף משום שלום ביתו, נר ביתו וקידוש היום מ"ד עדיף משום שלום ביתו, דעבי רבא י"ח וקידוש היום הי מינייהו**

חייבות, ור"ל דנכי דחייב ג' תפלות ודאי ד"ה, מכ"מ עיקר תפלה שכוה מ"מ מכ"ח אין כ"ה נשים חייבות, וממילא תקנת הכזיאים וחכמים קיימו דכו ג"כ. ולא כוון כר' דוד ויטל שכוה בגאון ש"א ק"י י"ד לכוזיה כדעת הרמב"ם ז"ל שפיקר תפלה מכ"ח, ור"ל או מלשון כרייף או שכי כנוסחא הכי בגמ' [ומכ"מ אין כר'א"י להרמב"ם מכרעת דלפער לומר דמשום שפיקר תפלה צעת לר' מכ"ח לכ"ע כמש"כ לעיל אות א' ומג"א ק"י בשם קמ"ק, ועפ"י קצעו חכמים לאפוש'י רחמים דכ"י ג"פ לחיי שעכ]. נחזור לענין דעתה כרייף דאי כיו תפלה דרבנן מעיקרו כוון נשים פטורות משום דכו מ"מ שכו"ג. וכה שכי הרמב"ן לכוזיה מכאן דכרייף ק"ל נשים חייבות מכ"ח דצרכמ"ז ולא פי' דברי כרייף שחייבות מדרבנן כמו בתפלה, בוינו מדכי סתמא נשים חייבות משום דכו מ"מ שלא כז"ג, ולא כטיל דזה ספק ומקום לפוטרו מכ"ח, ש"מ דק"ל שכוה מכ"ח, ולא כהגאון ל"ח. ה' מוכח דעת כרייף דגם במלוא דרבנן תלי' ד"ה, ועי' תר' פקחים ד' ק"ה צ' שכוזיהו שפיר מגוף כיו מימרא דריב"ל דאליטריך לטעמא שכן כיו צאותו הגם ש"מ דצ"ז נשים פטורות. וכי קוגי דעלמא, ע' בשו"ע ק"י ר"ט לענין כדלכה. וכה דליתא דר"ש ד' י"ז חייב אדם להקציל פני רבו מדכתיב מדוע את הולכת אליו וכו', הרי דנשים בכלל אט"ג שכוה מ"מ שכו"ג, לק"מ דודאי נשים אינן חייבות, אלא דרך נשים לחייב עלמן דמ"מ שכו"ג שאנשים חייבין. וכ"ז דלא כמ"ש בתר' ברכות שם לפרש"י דמש"ה לא

שאלות שונים

שאלתא דמחייבין דבית ישראל לאילופי שרגא
דחנוכה מאימתי היא מצותה כך שנו
משמשקע חחמה עד שתכלה רגל מן
(י) * אם כבתה הוותיר שמנה מוסף עליו
יום

לש אדם כנחה וכוה"ר שמונה מוסף
עליו יום שני ומדליקו וכו' הוה"ר
ליום שמיני עושה מדורס ומדליקו
בפיט דכיון דהוקף למנה אכור
להספיק ממנו. כד"ש מי צמה
מדליקו מי"ט כחב צה"ל שחילוח
דבר אחרי נר הנוטה שכוה"ר נ
שמן מהו לר"ד לעשות נ. ח"ש

דחיר נר חטכה שהותר בו שמן ביום ראשון מוסף עליו ומדליק ביום השני, ביום השני מוסף עליו ומדליק ביום השלישי וכן בשאר הימים אבל אם הוציר ביום השמיני טובה לו מדרה ושורפו בפי' לפי שהקצא למטה חסור להשתמש ממנו פ"ה הנהו שמי חי דחיר שהעתיק הראש משמיה דשאלות ליפא לפניו, וגם איפא לסתקיים שהרי לא מלינו דבר זה בשום ברייתא בכל השנים, גם בחס' דשנה (מד.) דיה שגור ושנקברה וכו' וקי' לרי דמיס מור חטכה דמיא ככזה ליל ראשון מוסף עליו בליל שני ומדליק בו כזה ליל ח' עושה לו מדרה בפי' מסר שהקצא למעוה וכו'. וכסבחי בתקויו כלי מפרית דמלה דמיא שכהבו חוי נריך חיוקן שהרי לא מנאל בשנים רק בשאלות הויא כך דיעא במסכת דנפשיה דרע דהסור איפא כתי' בגליל שני וכו' ובתכ כבי על זה כך כתב הראש' בפי' בזה מדליק בשם דבגליל שני וכו' והמדרכי בשם ילמדנו ופסיקתא רבתי, גם הרי"ן דולקת וסולכה עד כשיעור הזה ורצה לכבותה ולו להשתמש לאחר הכרעות בידו וכי' אם כבהה שמוחז להסתפק מן השמן וסעמא דמלתא לפני שלא הקצא חותה אלא למעוה וכו', כתב בזה'ל אבל מקצת מן הגאונים אמרו דאם כבהה ונשאר שמן בנר ביום ראשון מוסף עליו ומדליק ביום שני וכן בשאר הימים ואם נשאר גם ביום אחרון עושה לו מדרה ושורפו בתקומו שהרי הוקצא למעוה וכו' פ"ה, הרי לפניך דלא נגה דבר זה בשום ברייתא וחסביו ובהתם מן המסכתות אלא פ"ה הערי"ב, ובהה בדברי הכין לריא למדק דמלי, דהגאונים חולקים על כריי' ולחפשי כפולותה, עדיפא לומר דגם הגאונים מודו דנפת כריי' דהיבא דלק כשיעורא אחיכ הכשות בידו לכבותה ולא חיירי הגאונים אלא דאם כבהה בתוך כשיעור דודאי הוקצא למעוה עכ"פ כדי שיעורו, ובהם קאמרי דמוסף עליו ומדליק ביום שני, וכאשר סהרה לס' יוסף כבי שהעתיק לפני ריש דבריו וביים דכרש'אם והסור ס"ל כהרי"ף וגם דהגאונים והיינו אה כבהה הוך שיעורה, וכדי שלא יחיו דברי הרין המוכים ה"א דיאל לו להכין כבי מדנקפו הגאונים בצלשום שהעתיק הרין דאם כבהה ונשאר שמן בנר וכו' ובשנאל אה חיירי אחר כדי שיעורו איפערבו לכו לומר ונשאר שמן בנר, אבל אה לא חיירי אלא בתוך זמן שיעורו, קשה למה לכו למכתב ונשאר בשמן בנר, הלא ודאי הכי הוה דבעינן אחר לא אפשר שהרי כבהה בתוך שיעורו ואם כן שמן שמן בו ממחילה כדי כשיעור להיכן אזל, ובהחלל העורף נשאר בשמן, ודי בזה להשמכיל בהתגלות כוונה הרין, אכן לפי שהעתיק הראש' אה דברי השאלות [שזכרנו למעלה] נר חטכה שהותר בו שמן וכו', וגם כפי לישנא שכתב הסור שהעתיק למעלה, חין שום ראיא מוכרחת דגאונים חיירי אחר כדי שיעורו אלא שפיר מכל לומר דגם הגאונים ס"ל כריי' ולא חיירי הגאונים אלא בתוך כדי שיעורו וכמי' הכי, ולכאורי' י' ידים מוכיחות לזה במי' הגאונים מוסף עליו יום שני ומדליק ואם הותר ליום שני מוסף עליו וכו', ובשנאל אה חיירי שכבהה בתוך כדי שיעורה דוקא [ולאחר כדי שיעורו מותר להסתפק מהשמן] ואיך נחסר מכדי שיעורה שמן ממחילה לסור והילכך בליל שני מוסף עליו דוקא דאי לאו דמוסף

בכשו

הקשו לפי מכלל דלא מייחתי ביכורים למייד א"צ ואמאי הא כ"א ית לו מחלף בפירותיו. ולעמיד לקינו דכניח בכל ערוגה הכרעת ית לכ"א מחלף וא"כ חילן גזלן הוא ואין מציאין ממנו זכורים כדאי צ"ב ד' כ"ז, ואפי' לריי דאמר שם אחד חילן קמוך למחלף וא"כ חילן הכונה מציא וקורא שעמ"כ הנחיל יבושע לישראל אבי"א, זה אינו אלא צכ"ב שחינו חוזר ציובל ולעולם ישאר כך אבל כאן יחזרו זל"ז ציובל ומשום דכל נטיעה חריטה זרוע על מחלף ש"ח בזה לא מלינו שבהקין,

שאלות שלום

יום שני וסדליפו ואם הותר ליום שני מוסיף עליו וקרוז לזה יושב בגאון ש"א יום שלישי וסדליפו וכן שאר הימים הותר ליום ק"י ל'. ועוד הקשו מצבורות שמיני עושה מדורח ומדל בו בפני עצמו דכיון ד' מ"ה דקאמר למייד באחין דהוצאה למצות אסור להסתפס ממנו ומאי נר חנוכה שחלקו לקוחות הן אין הכן נוטל פה"צ מקפק אפי' למייד דחניא

עליו לא היו בשמן זה הותר כדי שיעור להדליק כמטותו כלל שני אבל אי חייבי שומר מן השמן אחר כדי שיעורא ואם כן ע"כ דנחן מחילה שמן מרוב להגר ומעשה יכול להיות דבאר שיעור שמן שיכול להדליק כלל שני ח"י גלתי שמוסיף עליו, ואשר על כן מראה מהקפו בלשום מוסיף עליו, להורות באו דבהך כדי שיעורא ככה ובהמי' דלגי' דמחלף כדי שיעור מלמנו ולא יפסידו על חנם העודף הילכך כמחלף כלל שני צריך להוכיף עליו.

חמש אפי' חלי המש, ואמאי הא ית לו לכ"א חלי. ולעמיד גם זה ל"כ שכל דבר שיטול כהן ית צו מחלף ש"ה ואין לו רשות ליקח, וכ"כ הרמב"ם ה' תרומות פ"א כ"כ שותפות בע"ב חייבת בחי' כילד כ"י הרי טבל וחולין מעורבין בכל

קלה וקלה מחלקו של ע"ג כ"י [ומה שדקדק רבינו בחלקו של ע"ג, היינו משום דבהקפו של ישראל קי"ל אין קנין לע"ג צא"י, וא"כ אפי' חלקו של ע"ג לקוח הוא ציד ישראל חייב בחי' מן החורב, משא"כ חלקו של ע"ג אפי' למייד אין קנין נכ"מ לא נתחייב בחי' אלא לאחר שקנה ישראל מפירותיו כפרשי גיטין שם ד"ה שאין קנין כ"י וישראל הקונה מן הפירות צריך לעשר, אבל לא כ"ז שם ציד בע"ג. וזה שכתב הע"ס שם מצרייתא דרבי ס"ל טבל וחולין מעורבין ז"ל, היינו משום דמחלף אפי' חלקו ש"י שברי רש"י מפרש של ישראל חייב ושל ע"ג פטור, משמע דרבי מיידי צין צ"י צין צ"ל ע"ג, מש"ה חוקי צקוריא, אבל לידון ודאי ית י"מ. ולא כמנן כ"י שדחך ליושב דעת הרמב"ם שאין קנין לא מהני אלא בישראל שחזר ולקח קרקע משל ע"ג חכ חמוכ, וכבר בקדימני בגאון פ"י שם ואכ"מ להאריך יותר, אבל החוס' מפרשי א"צ היינו שספק בכל החלוקה אם כגיע לכ"א שלו או להיפך או מקלה. וככה הא דקו"ל בדאורייתא א"צ וצדצקן י"צ לפי הח' כפשוטו, משום דספק מכ"מ להחמיר וצדצקן להקל, אבל לפירשיי אע"ג ש"ל דהפסק הוא מטעם ספק, מכ"מ יותר ה' דכ"י קי"ל ולטעמי צב"ה ד' ל"ט ד"ה כרגלי בממלא דבתחומין ית צריכה להחמיר, הרי דאין זה מלך ספק. ולכאורכ כיכ נראה לומר דמחלוקת אמוראי היא בגיטין ד' כ"ה דאמוראי ק"ל דאחרון פוסל וריי א' אף באחרון אין פוסל הרי דאיך אמוראי ק"ל דאע"ג דא"צ מכ"מ להחמיר חסור, ורי יוחנן ק"ל א"צ אפי' להקל ואין קי"ל כפרש צין מכ"מ לצדצקן באיך אמוראי, וצ"ה כ"י ניושב ק' בגאון ש"א שם על שיטת הרמב"ם דרי יוחנן לית לי דבר שילימ לא צט"ל, דא"כ אמאי ק"ל חזית חסור הא כ"י ספק מיהא, ולמש"כ נוחא דריי דלא ק"ל צדצקן ית צריכה, אינו מטעם ספק אלא ודאי א"צ אפי' להקל בשל תורה מכש"כ להחמיר צדצקן, מיהו רש"י ק"ל דכ"י צטעמי קיימי, וזה דאיך אמוראי ק"ל דאחרון פוסל, אינו אלא צכ"ה משום דרית בגט פוסל צה, אבל ליבוס וכדומה להומרא א"צ אפי' להקל, ועי' פרש"י שם ד"ה חוץ מן האחרון כ"י ופקולא לכאורכ, וכן החוס' ק"ל דגם ריי צטעמיכו קאי, וזה דאין פוסל כ"י שם ד' כ"ד צ' ד"ה לאחו שארלה, דגט שאני ע"ש, אלא שאין זה פשוט פי ח' מברש"א בחי' ד' כ"ה ד"ה דברי ר"מ, וכ"י משמע פשטא דלריכותא שם. וככה כרי"ף כ' שאין כלכ כריי דק"ל אף באחרון אינו פוסל, משום דאיך אמוראי רצום פליגי עלה, ואי נימא דפליגי או הא דא"צ מטעם ספק או פשיטא שא"צ, א"כ ריי לטעמי דק"ל א"צ אפי' צדצקן, ואין קי"ל בדאורייתא א"צ וצדצקן י"צ ובאיך אמוראי דמשום ספק הוא, וא"כ כבר כלכ פקוקה דלא כריי, אלא גם כרי"ף צשיטת רש"י קאי דלכ"י אינו מטעם ספק, וא"כ אפשר דכלכ כריי דאפי' רית בגט אין צו מש"כ בולרד להוכיח שאין כלכ כיחוד, וכיינו דק"ל לכרי"ף צספק תחומין חסור כמש"כ כרי"ף צפרי שואל וכוצא צשי"ע ארי"ה קי' שרי"ה קי"ע. ואע"ג דקיי"ל ית צריכה בתחומין אלא דאין זה מטעם ספק אלא כ"י קיי"ל ית צריכה צדצקן אפי' להחמיר, וכן דעת הרמב"ם בתחומין ומכאן מוכח דעת הרמב"ם דלא כמש"כ בגאון פני יבושע גיטין רפ"ג ושלחי פ"ד דמשום ספק קיי"ל בדאורייתא א"צ וצדצקן ית צריכה ע"ש ולא כמש"כ בגאון ש"א שם דהרמב"ם צשיטת הח' קאי וכמש"כ לעיל, אבל לשיטת הח' לפי הא דקיי"ל בתחומין י"צ מוכיח דכ"ה ספקו מותר, וכדעת ברש"א ושי"ע קי' תלמי. והשתא ניחל לנ"ד, דידוע ש"י המ"א קי' תרע"ז קק"צ דרי"ה הוא דבר ש"ל מתירין ע"ש וספקו חסור, וא"כ רבינו ק"ל צשיטת הח' דהא דא"צ הוא מטעם ספק מש"כ א"צ צני"ה, ול"כ מתחומין דאף ספקו שרי מאיזה טעם שהוא, אבל כרי"ף קאי צשיטת רש"י וא"כ אע"ג דספקו חסור מכ"מ י"צ מש"ה מותר בשמן מותר, ועי' צכלצו קי' מייד ש"י ג"כ דרבינו חולק עם כרי"ף ורמב"ם צמה שגשתייר, ולמש"כ גם כ"י מודכ דלרבינו חסור המותר אלא דרי"מ צין דעת מהרי"א ולהצ"י צמותר נרות שפוכ, דכ"ז שלא כודלק לא מהני כזמנה, ולאחר שכולק הובר מה שגשתייר, ומודכ רבינו לדעת כ"י שמתר הנרות מותר, ועי' מאירי מגילה פי צני כפיר שהקציר טעמו של רבינו משום שמתחלחו דעתו שישפרו צאר הנחלכ להם, מצואר כמכרי"א, אלא שדוקיף במאירי וי' וכן צל שצת, וליתא, דשאני נר שצת דתחלתו ניחן להנאה, ומש"ה מותר להשתמש צכ"ד אפילו צשעכ שדולק, ועי' מש"כ פי' שלא צק"ד. **אסור להחמיר** ממנו. צשיטתו הלקט קי' קפ"ה הקשה ע"ז מנר שצת ומאחריו, וכבר יושב כרי"ן שצת פ"ב, וכבאחי דבריו צקי קכ"א צ' ומאי נר חנוכה. לפי נוס' זו מדויק דלא על כלל חנוכה שואל,

כתי"ק

זכ פשוט נס כלל וחנכות המצבה שבי שמס, אלא מאי נר חנוכה, למאי קבעו חכמים נר. כן הערכ נחם ראשון לציון ברילל בעל המגן. **דלא למסד.** בגמ' ובירויף אי דלא להטעמנה גיכ, ותמור דפשוטא דאס למקפד אקור כשיכ להטענות עי חפנית די יין ומגילא די הי וייל דקמיל דלפניכס מותר אפי להטענות, ומשום דחנוכה כדברי קבלה דמי שאיל חזוק, ועי ציחורי הגר"א סי תרפ"ו קק"א בשם המרדכי ולמש"כ מכאן ראי לדברי הגר"א ז"ל שם שכי דכא דאי

שאלת שלום
א ורא היה בו להדליק אפילו יום אחד ונעשה להם גם והדליקו ממנו ח' ימים וכו'. בחיבורי ים סדר למשנה בפי ח' דכלים תיב כהנסי כמה וכמה דברים דעריכות נר ומשכ בלילה חמה מליא מליא מה הגאון יחיד בזמנו בכל החכמות זוק"ל מה שחפז על המהרש"א בחולין, והארכתי במגילה ההיא בכתב עניינם על הראשונים ועל האחרונים בדבר טוב והיו הדברים האלה לשעבודי בכתב בפי מדרשות, והיוס הזה נחמדש אללי את אשר נעלמה הי' בראיתי נסחתי חדשה שביא רב אחאי מפני חדלי בתיש ולא היה בו להדליק אפי יום ח' ונעשה להם גם וכו' כלומר דלפי ביום ראשון נעשה להם גם שהרי לא היה בו להדליק אפילו יום אחד והסולק צום השאלה ששאלו הרכה מהמפרשים וכן כבי ז"ל בפי חרע"א דמים קבעו שמוס ימים, וסי די בשבועה ימים, והנה כפי הוספתי דליתי לפירו (בשבת כ"א:) ולא הי' בו אלא להדליק יום אחד וכו', ודאי ששאלו כהוגן שהרי ביום הראשון לא נעשה גם אמנם עיי' נוסחא גאון יתכן היפך, ואל חתמה על החפץ להשיג שללאורה יהי סתרי בתיש גאון בעצמו לפיל חי ע"כ (לפירו: קטיג)

דריס בריס נריך וכו' דהוא לוגא כלומר פך קפן דלישתכח דהיכלא וכו' צי שיעור יומא חד וכו', אך דע כי כל דבריו חיים וקיימים דודאי הפך הכוה הי מחזיק שיעורי של יומא חד, אכן מפני שאילא שלא יכלע הכלי מעט מן השמן דקדיל (כימ ת) דלמלא לוג שמן מנכה לו גי למאה מה שצלתו הכלים, ואיכ בשנשפך השמן מן הפך אל המנורה נחבד שיעור הנלע חס עדקדק גאון וכחכ ולא הי' בו להדליק אפי יום אחד וכו' ועיי' דברים הללו ים לומר ניכ דגם נוסחא גאון בדריי דשנת היי כדאי לפירו אכן לאסחורי מלתי בעממא דקבעו שמה ולא די בשבועה ימים כקושייה המפרשים לפירו כתב גאון להסביר ולא הי' בו להדליק אפי יום כלומר מחמת חסרון כבלע כדאמרון, ולקך קבעו שמה משום דאף צום ראשון נעשה גם.

עוד קבעו שבעה ימים, ואח"כ מלאתי שבעשמת חז. **אזל צקי האשכול הביא בשם רבינו נוסף ז.** וכתב המופלג מי יחזאל ילחק מקאוונה שם לפרש שלא היה בו אלא להדליק צלילה, וכוה היה דולק כל היום, ונכון הוא. **ומש"כ** צזה בגאון צשי"ש לא נראה, דממ"א אי הי הגירסא לפני רבינו אלא יום ח', מריל שלא הי אפי יוא, ואי הי הגירסא אפי יוא, מריל דהוי שיעורא יומא חד, ועיקר קצרה דנכלע צפך לא נראה כלי דכשנגב על יוא ידע הכה"ג לעשות צאופן שלא יחקר עיי צליעה וגם נציאות הוא שלא נרמז צבוס ראשון, אלא טכ"ד הוא. חד אי טעמא דצ"ש כנגד ימים כנכנסים וטעמא דצ"ה כנגד פרי החג וטעמא דצ"ה מעלין בקודש כר כלי"ל. **י"י** למיקרא בטמא ולאגמורי באורייתא ולאפטורי בגביא בו. חון לפרש לאגמורי באורייתא שהוא למוד הלכות החג, שהרי חון זכ ענין צין למיקרא צקיפרא צין לאפטורי צנציה, שקבע רבינו צינתים. וחו דלכלן הוא דקאמר ולמדרש נמי צענינא דיומא. אלא על התרגום קאי, דכוא עיקר הלמוד לעמי הארץ שיצונו פי הפרשה בכלל, וכדאי בנדרים די לי"ז צי ויקראו צקפר חורית האלקים זה מקרא מפורש זה תרגום, והביא רבינו ראי עיי דכתיב וידבר משכ את מעודי כי אל בני ישראל מלוחתן שיבא קורין כ"א ואי בזמנו, וכיונו לשון

דתינא * בכ"ה בבסליו יומי **י"י** דלא למיספד שכשנכנסו יוונים לחיכל **י"י** מימאן כל שמינים שבהיכל ולא היה להם שמן להדליק בבית המהרש"א וכשגברו מלכי בית השמונאי ונצחו בדמו ולא מצאו שמן אלא פך אחד שהיה מונה בחותמו של כהן גדול * **י"י** ולא היה בו להדליק אפי יום אחד תעשה להם גם והדליקו מסנו שמונה ימים לשנה אחרת מבעום ימים טובים בהלל ובתודאה ת"ד נר חנוכה מצות איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד ומהדרין מן המהדרין בית שמאי אומרים ביום אחד מדליק שמונה מכאן ואילך פוחתין והולכין ובית הלל אומרי ביום ראשון מדליק אחד מכאן ואילך מוסיף והולך אמר עולא תרי אמוראי במערבא רבי יוסי בר אבין ורבי יוסי בר זבדא חד אמר טעמא דבית הלל כנגד ימים הנכנסים * וחד אמר טעמא דבית הלל כנגד ימים היוצאים חד אמר טעמא דב"ש כנגד פרי החג * וחד אמר טעמא דב"ה מעלין בקודש ולא מורידין:

דרשה דחנוכה

שאלתא דמחייבין דבית ישראל **י"י** למיקרא בסיפרי ולאגמורי באורייתא ולאפטורי בגביא

ג"כ הפשו ולא מלאו, דודאי התגברות אנשי חנוכה לא הי צפעס אי, ומלא נכנסו וטמאן כל השמיים, מכ"מ היו עדין מקריבים תמידים וכדומה עד שגברו יותר, ומכבר הפשו שמן טבור ולא מלאו עד שגברו צ"ה האיר הקצ"ה עיניכס וכיונו נס נגלה שגם אותו הזמן. ולמש"כ לעיל אות י דציום ראשון ים להודות על נס כלל מן אנשי חנוכה, נוחא קי זו צפשיטות, דצ"ה וחבורתם כשזכו להדליק יום הראשון קבעו אותו יום לומר שירכ והלל על נס כלל ואע"ג שלא ידעו שידלק שמונה ימים, ואילו לא נעשה נס הנרות הי יום אי קצוע לומר הלל צ"ש, וכשנעשה נס השמן חס **כ"ה** **י"י** ולא הי' בו להדליק אלא יום חד. **אזל צקי האשכול הביא בשם רבינו נוסף ז.** וכתב המופלג מי יחזאל ילחק מקאוונה שם לפרש שלא היה בו אלא להדליק צלילה, וכוה היה דולק כל היום, ונכון הוא. **ומש"כ** צזה בגאון צשי"ש לא נראה, דממ"א אי הי הגירסא לפני רבינו אלא יום ח', מריל שלא הי אפי יוא, ואי הי הגירסא אפי יוא, מריל דהוי שיעורא יומא חד, ועיקר קצרה דנכלע צפך לא נראה כלי דכשנגב על יוא ידע הכה"ג לעשות צאופן שלא יחקר עיי צליעה וגם נציאות הוא שלא נרמז צבוס ראשון, אלא טכ"ד הוא. חד אי טעמא דצ"ש כנגד ימים כנכנסים וטעמא דצ"ה כנגד פרי החג וטעמא דצ"ה מעלין בקודש כר כלי"ל. **י"י** למיקרא בטמא ולאגמורי באורייתא ולאפטורי בגביא בו. חון לפרש לאגמורי באורייתא שהוא למוד הלכות החג, שהרי חון זכ ענין צין למיקרא צקיפרא צין לאפטורי צנציה, שקבע רבינו צינתים. וחו דלכלן הוא דקאמר ולמדרש נמי צענינא דיומא. אלא על התרגום קאי, דכוא עיקר הלמוד לעמי הארץ שיצונו פי הפרשה בכלל, וכדאי בנדרים די לי"ז צי ויקראו צקפר חורית האלקים זה מקרא מפורש זה תרגום, והביא רבינו ראי עיי דכתיב וידבר משכ את מעודי כי אל בני ישראל מלוחתן שיבא קורין כ"א ואי בזמנו, וכיונו לשון

דתינא * בכ"ה בבסליו יומי **י"י** דלא למיספד שכשנכנסו יוונים לחיכל **י"י** מימאן כל שמינים שבהיכל ולא היה להם שמן להדליק בבית המהרש"א וכשגברו מלכי בית השמונאי ונצחו בדמו ולא מצאו שמן אלא פך אחד שהיה מונה בחותמו של כהן גדול * **י"י** ולא היה בו להדליק אפי יום אחד תעשה להם גם והדליקו מסנו שמונה ימים לשנה אחרת מבעום ימים טובים בהלל ובתודאה ת"ד נר חנוכה מצות איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד ומהדרין מן המהדרין בית שמאי אומרים ביום אחד מדליק שמונה מכאן ואילך פוחתין והולכין ובית הלל אומרי ביום ראשון מדליק אחד מכאן ואילך מוסיף והולך אמר עולא תרי אמוראי במערבא רבי יוסי בר אבין ורבי יוסי בר זבדא חד אמר טעמא דבית הלל כנגד ימים הנכנסים * וחד אמר טעמא דבית הלל כנגד ימים היוצאים חד אמר טעמא דב"ש כנגד פרי החג * וחד אמר טעמא דב"ה מעלין בקודש ולא מורידין:

ראשון לציון לשון המקרא כאשר שמע משכ מפי ה', ולמדריש נמי בעניינא דיומא כדחניא רש"א אומר משכ חיקן כח. ור"ל כמו דחיקן שיכו שואלין ודורשין בעניינו של יום לחלמידי חכמים צפרטי דינים, כי למדנו מכלן לפרש חת המקרא לעמי הארץ כדי שיצונו גם הם כרחוי להם, וכיוונו ע"י חרגוס ונביא שיש בו מענין כמועד, ותרוויכו דרשי למדנו מכאן קרא דוידבר משכ וגוי כמש"כ צק"ד צקי קס"א אות א', ופי' מש"כ שם שאין לשון רצונו מצוהר שמכ כ"כ ומוזן היטב ע"י דברה שצכלן. ועי' תי' מגילת ד' כיג ז' ד"ה לא שנו, שצמיחם לא נהגו לתרגם הפטרות של כל ימות השנה וכן הפרשיות, ור"ל לא נהגו לתרגם אלא צרגלים כמש"כ עוד צד' כ"ד א' ד"ה ואם כי וכל שאנו מתרגמין הפטרות של פסח ועלרת טפי משאר יו"ט לפי שכן מדברות צנן כיום כדי לפרסם הנק וכן צמ"ת כדי לפרסם הנק עכ"ל. ועדין אין לזה מקור, אבל למש"כ רצונו לתרגם מקורו ממש"כ וידבר משכ וגוי ומשכ תקן לישאל שיכו שואלין ודורשין כח ולהכי צקרי"ת דפסח ועלרת דמיוחד לענינו של יום מתרגמין כדי לפרש לע"ה, משא"כ צקרי"ת דסוכות דקורין שור או כשצ ואינו מיוחד לקוכות, וקרי"ת דחוק"מ אינו אלא מוסקין שאינו נלך לידעת ע"ה וקרי"ת דרש"ש אינו מדבר צענין היום כ"כ ותרגוס

מגילת ד' כיג ז' ד"ה לא שנו, שצמיחם לא נהגו לתרגם הפטרות של כל ימות השנה וכן הפרשיות, ור"ל לא נהגו לתרגם אלא צרגלים

שם ל'

שם טו:

שם:

שם כז:

שם כט:

שם ל' נה:

בנביא יומא בענייניה הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג דכתיב וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל ומצוה שיהו קורין כל אחד ואחד בזמנו ולמדריש נמי בעניינה דיומא כדתניא * רבי שמעון בן אלעזר אומר משה תקן לישראל שיהו שואלין ודורשין בענינו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג * בחנוכה קרינן בנשיאים בפורים קרינן בדיבא עמ"ל * ראש חדש אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שמע"ה * ואמר רבי יצחק נפחא ראש חדש אדר שחל להיות בשבת מביאין שלשה ספרי תורות וקורין אחת עניינו של יום ואחת בראש חודש ואחת בכי תשא ואמר רבי יצחק נפחא ראש חדש אדר שחל להיות בשבת מביאין שלשה ספרי תורות וקורין אחד בענינו של יום ואחד בראש חדש ואח' בשל חנוכה בחנוכה ובפורים קורין שלשה בראשי חדשים ובחולו של מועד קורין ד' * דאיכא מוסף מוסיפין גברא * ראש חדש אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שמע"ה חל להיות בתוך השבת מקדימין וקורין בפרשת שמע"ה ובשבת אחרת מפסיקין בשנייה זכור בשלישי פרה אדומה ברביעית החדש ט' ואם חל להיות בששי בחמישית החדש אחר כך חוזרין לכסודן לכל מפסיקין בראשי חדשים בחנוכה ובפורים בתעניות ובמועדות וביום הכפורי * בפסח פורים בפרשת מועדות וסימן מש"ך תוריא קרי"ש בכספ"א פס"ל במדבריא שלי"ח בוכריא בעצרת בחדש השלישי וביום שני כל חבכור בראש השנה יום ראשון זה פקד את שרה יום שני והאלהים נסה את אברהם ביום הכפורים אחרי מות בחג בקרבנות החג בחנוכה בנשיאים בפורים יבא עמ"ל בראשי חדשים ובראשי חדשים במעמדות במעשה בראשית בתעניות ויחל משה בשני ובחמישי ובשבת ובמנחה

ויחל כו, כרי דכרי"ע כהרמז"ס ורש ש"ס כרצונו, וכן קתם צע"ע שם. וצביאורי בגר"א שם קק"ד מוכח דמפרש פלוגתייכו דר"ע ורש ש"ס אי קורין גם צשהרית ויחל או קורין צקדר הפרש או שאין קורין כלל ע"ש, ולא זכיתי להצין כיאך משמע דרש עמרם כוון להא שאין קורין צשהרית כלל בתעניות שאין כתובין צהורה, אלא כי"ק דבאלו תעניות דוקא קורין ויחל כל צשאר תענית ליצור קורין צו"ק וכהרמז"ס ז"ל. ומקור זה הדין הוא צמ"ס פרק י"ז כי"ז וכו' צהר"ש מגילת פ"ד בתענית של ת"צ וז' אחרונות של עלירת גשמים צו"ק אצל תענית אחרת ויחל משכ וכי' צהר"ש עלכ דאיכא למימר דמתניתין נמי איירי בת"צ ובצצע תעניות אחרונות ולא פליגי, חוכי דעת הטור לפי מה שפעל הצ"י קי' תקע"ה דצכל תענית קורין גם צשהרית ויחל כרצ ש"ס, ומכ"מ צצע אחרונות

אחרונות כציל צקדר קרכ"ט ז'יק ולשיטת דרמזים לכאורכ קשה אמאי נקוט ז' אחרונות כו' הא כל תענית שעל ראשון צצין בלרות קורין צ"ק, ואין לומר דרמזים ק"ל שאין קורין כלל תעניות שעל בלרות אלא צצצת תעניות אחרונות של גשמים שכן נקראין ח"ל וכשיטת הפוסקים שכציל הראש צתענית פ"א ק"כ, אלא"כ שכרי דרמזים כי צבי תענית פ"ג כי"א שאין גזרין כרי כן תעניות ראשונות של גשמים וצבי תפלה שם כי וצתענית שגזרין אחרו כו' כגון בלרות ודבר וכ"צ קורין צ"ק כו' כרי דצבא ק"ל דעת הראש וש"ע דכל תענית שגזרו בליצור יש צבא קרכ"ט אלא שקורין צ"ק וא"כ קשה כלי דמי קופרי. וי"ל דרמזים גמר לה מקוגי תענית ד' י"ג דשקיל וטרי טובא צבא דחגי אין צין ג' שניות לשצב אחרונות אלא שצאלו מתרועעין ונועלין את התנויות, ומקיק דמש"כ לא תני תיבא וכ"ל צרכה נשום דקא תשיב לה צלודך פירקא, ואי איתא הא אכתי יש צנייכו צקרכ"ט, דצצצת אחרונות קורין צ"ק וצתעניות ויהל משכ, אלא פשיטא דצכולו קורין צ"ק, ואולי גי' דילן צמ"ס צצצב מיתני וככי ל"ל צת"צ וצתענית שגזרו על בלרות צ"ק, ועי' צמ"ס דילן שיש צבא שיצב שלא כנוסחא שכי הראש

שאילת שרם

*** ורי' אבא אמר אין משניחין בחטכה והלכת' וכו'. לפנינו צמגילא (כפ): איתא ורבה אמר אין משניחין בחטכה והלכת' אין משניחין בחטכה ורי"ה עיקר, וכתבו חוסי' ד"ה והלכת' אין משניחין בחטכה פירוש לעומת עיקר ואפי' דהלכת' כרבה לגי' רב יוסף ר"מ סו"ך לפסוק הלכה כוותיך, משום דפליגי עליה שאר אמוראי ע"כ, והנה לנוסחה גלון ורבי אבא אמר אין משניחין בחטכה, קושי' חוס' לא חלס כלל, והנה גם לנוסחה שלפנינו דרבה אמר ככי יש לישב קושיות סוי' לפת"ש הבי' סוי' חרפ"ל צמ"ס הרוקח וצנלי לקט צמ"ס רבינו שלמה דמעשה בא לפני ר' ששבת החזן וקרא ד' אששים צבי' ראש חדש ואומר רבי אס לא היה מוציא ס"ת לא היה צריך לקרות ויהי דכא אחריי אין משניחין בחטכה ורי"ה עיקר וכו' וכן פסק המחבר צמ"ס, ויתיישב מעשה הא דלילפריך ה"ס לומר והלכת' אין משניחין בחטכה וגם מוסף עוד לומר ורי"ה עיקר [מ"ס שלא נמצא בדברי רבה] כדי להורות דאם קראו ד' צריח טוב אין קורא בחטכה כלל אמנם מדברי גלון ספי"ס והלכת' אין משניחין בחטכה אלא לפנינו אי' רבה שלמה

ובמנחה קורין כסדרן ואינו עולה לחם מן המניין * שנאמר וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל מצוותן שיהיו קורין כל אחד ואחד בזמנו: ברם צריך ראש חדש שבת שחל להיות בחול דבעינן למיפרא ארבעה תלתא בחד עניינא וחד בחד עניינא הירא מקדימינן ברישא בשבת וראש חדש לא קא מבעיא לן דכיון דנפישו גברי כולחו קראן ברשבת ומפמיר חד בדראש חדש שבת וחנוכה נמי חכי לא קא מבעיא לן דכולחו ברשבת וחד בחנוכה אלא כי קא מיבעיא לן ראש חדש וחנוכה בחול עניינא דראש חדש מקדימין יא' דהא תדיר וחדר קרו תלתא וחד בדחנוכה או דילמא כיון דרביעי משום ראש חדש הוא דקא קרי מקדימינן תלתא בדחנוכה וחד בדראש חדש הילכתא מאי ת"ש ראש חדש שבת שחל להיות בחול רבי יצחק נפחא אומר קורין שלשה בראש חדש ואחד בשל חנוכה ורבי אבדימי דמן חיפא אמר קורין שלשה בשל חנוכה אחד בשל ראש חדש אמר רבי מני כותיה דרבי יצחק נפחא מיסתברא דתדיר ושאינו תדיר תדיר מודם אמר רבי אבין כותיה דרבי אבדימי דמן חיפא מסתברא מי גרם לרביעי שויבא ראש חדש הילכך רביעי דראש חדש בעי למיפרא מאי חזי עלה רב יוסף אמר אין משגיחין בראש חדש ** (ב) * ורבי אבא אמר

ז"ל. נמצא דכרי"ף ורצ עמרם גלון ודרמזים ק"ל דיש לקרות צ"ק גם צח"ל צגזירת תענית שעל בלרות, חוץ מתענית צצפוק שכוא לומר מה שכבר כ"י, ורצו ורצ שר שלום והש"ע והראש"ם ק"ל דקורין לעולם ויהל משכ. שבת וחנוכה נמי הני. צכת' איתא שבת וחנוכה נמי כס הכין, שבת ורי"ה וחנוכה נמי כס הכין לא קא מבעיא לן דרי"ה וחדר חנוכה משום דרי"ה תדיר, וכאזי צצבא יתירא דקא קרי לא משום דרי"ה הוא, אלא משום דשבת הוא מעכו"ב לשבת לצבוק לא אפשר דכא נפישו צצבא, אלא כי קא מבעיא לן רי"ה וחנוכה צחול כו'. כ"ה צכת'. והפ"י מובן, דמשו"ב לא מבעיא לן צצצת, דכל עיקר הצצבא להקדים דחנוכה לשל רי"ה אינו אלא משום שאין רביעי בחנוכה, משו"ב צצצת מוקיפין כרבה. וכו' ל"ק ליקרי דחנוכה ורי"ה צשלש וחרצבא ראשונים ואח"כ של שבת, וג"כ מטעם זה שאין רי"ה וחנוכה מחמישי ואילך, ע"ז כצצרי רצונו דה לא אפשר, שכרי צצ"כ לריך לעשות חליקות כרבה אששים צכל שבת, וכלל גדול הוא, דק"מ ראשונה קורין כרבה אששים ויהי מן השני, וא"כ אי אפשר להקדים רי"ה וחנוכה לשבת, משו"ב לא איתסתפק לן אלא צחול. (א) דהא חזיר וחדר קרי תלתא. ר"ל דכיון שמקדימין צרי"ה משום תדיר, וממילא קרי תלתא, דה פשיטא לכ"ע דצבראשונה קורין ג' ואח"כ צשני א' ולא פליגי אלא אחי מקדימין. והטעם משום דא"י צמגילא ד' כ"א צ' ראשון שקרא ד' משוצה ורצ פפא צצחי לדקרא ראשון חרצבא, ואפי' רצא דקאמר דגם חננלי שקרא ד' משוצה וכן שלישי וככי קוי"ל, ע"כ לריך ציחור, שכא שלמד רצא על הראשון מקופות דתרומת כל צבה, ואמנלי ממנורה, ואחרון מכא דמעלין צקודש, לכאורה חמוכ, דצמקוס דיש זה ככלל אין זה, וכיון צברצב צ"א או דצרים צצאו זה אחר זה הראשון חשו"ב וצעומדים כולם יחד האמנלי חשו"ב, וכו' דמעלין צקודש אינו אלא צגוף א', והיאך אפשר לומר שלשה דצרים נגדיים צצבר א'. וכו' קשה צראשון שכוא משוצה למ"ל לרצא להצ"א הא דקופות, לוכה מניי וצ"י דכין קורא ראשון ואחריו לוי כו', אלא ע"כ לא בא רצא לדין מי מהקוראים חשו"ב שכוא ראוי לקרוא ד', אלא מלד הפרשה יש לפנינו עשרה פסוקים ולריכין אנו להעדיף הלק א' של ג' פסוקים וליתן לו עוד פסוק רביעי וצ"ה יש לדון דג' פסוקים ראשונים חש"ב שכרי קוראים אותם ראשונה כמו ג' קופות ויש לדון דג' חמנעים חש"ב שכרי עומדים יהדיו צחורה וכו' חמנעים ויש לדון מגוף המנ"כ להעלות את המנ"כ ולא לפחות, וכיון שיש צברא לדמות להא דקופות ויש צברא לדמות להא דמעלין צקודש, קאמר רצא דמאן דעבר הכי משוצה, ומאן דעבר הכי משוצה, וציחור הקפרי צבעלותך פ"י ג' ציחרנו ויהי צצ"ד, אצל כאן שמו"א"ים שני ק"מ וקורין זה אחר זה ודאי צראשונה דומה להא דקופות דראשונה משוצה, וקורין צב ג', וצשני א'. (ב) ולא חקשה מכא דא"י צמגילא דכ"ע, דצצצת שקלים, לרצ קורין תלתא צענינא דיומא וארצבא צדרי"ה, דשאני צצצת דאפשר לכוסיק, ודאי ראוי לכוסיק צראשונה משום כצוד חחורה דראשונה עדיף, ורק חיוצא הוא צשני, משו"ב צרי"ה וחנוכה דאי אפשר לכוסיק. (ג) * ורבי אבא א' צכת' אי ורצא וצגמרא אי רצב אמר, והקשו כהו' שם דאמאי לריך לפסוק הלכה

כלכל אין משגיחין בחנוכה הא קי"ל כרבה נגד ר"י ע"ש מה שיישצו. ונאמת יש להקשות עוד דבכ"מ רב קודם לרב יוסף, וכן ר"י קודם, אלא ע"כ לאו היינו רב בר נחמני, ואולי הוא רב זוטרי, וכבר עמדו על כוונתו בתו' ורמ"ש ר"ש פ"ב דע"ז ובכ"מ. מיהו גי' רבינו ר' אבא נוחא, ואע"ג דבירוי' נזכר רב גופא בשם ר' אבא מכ"מ קובי' דש"ק דילן אינו רב בר נחמני. (א) אלא שלשה בשל ר"ח וא' בשל חנוכה. יפה העיר בעל ש"ש דנראה דרבינו לית לי הכי כללי דכ"ל הרובה

שאלות שאלו

שאלה צריח ואחד בשל חנוכה וכן כלכלי משמע דדוקא למען לעשה ר"ח עיקר כלומר לקרות גי' צריח יא מעלה לריח אבל לדמות לחנוכה לגמרי [דכ"מ] בשל חנוכה וקרא ר"ח לא אמרינן אלא לריח להוילא סיה ולקרות חמישי בשל חנוכה, וע"ס טונוה ז' י"ח. לכוון במ"ש חו' פירוש לעשותו עיקר ואע"ג דהלכה וכו' [ולא כמב' מלה' ואע"ג דהלכה וכו' גלוי' או למאמר בסי'ע] מראה מדבריהם דהלא זה צד ורצו לשלול לאסוקי מרוקא ושנו' לקח בשם רש"י, לך הקדמו לכוונ' ס' לעשותו עיקר כלומר דוקא צדן הקדמה ר"ח עדיף אבל לא לדמות חנוכה לגמרי ואם פעה וקרא ר' צריח לריח לקרות חמישי בשל חנוכה, וא"כ לפי מה דקי"ל דהלכה כרבה נגד רב יוסף בכל מקום קשי' למאי חילטריך הכא לומר והלכתי, לפיכך הווקעו זה לזה בסמך דברי חו', ודע צענין אי' הלכה כרבה עד רב יוסף בכ"מ בש"ס או דוקא רק צניצ' יעוין מזה בחו' קידושין (פ.) וצנצ' (עד:) וביק (נו:) וצ"מ (קס.) ובצ"ב (קיד:) ומנחות (ל"ג.) וזה פועל, והארכתי בהקויו כלי שרם (ברכות יב:) בהמך הקדוש והמך המשפס דעליו רב יוסף ורבה ומסיק תלמודא ויטלכח כרבה, וכן אין מקום לקצ' לריח ומרובה.

חנוכה וכן חילכתא:

דאסיר

משום דדייק לשון אין משגיחין בחנוכה, משמע אפי' לא קרי בחנוכה כלל, אבל רבינו מפרש אין משגיחין בחנוכה, אלא גי' צריח וא' בחנוכה, הא לפחות אחד גי' ודאי לא שמענו לעקור הא דתנן בחנוכה צנשיא'ם, וביהך אפשר לומר דקני' אי' לא קרינן צנשיא'ם אלא צפרשה אחרת. ובענין קשה לי טובא זה הפסק שחרי רב יוסף אמר אין משגיחין צריח, וביהך אפשר לומר שח' לא קראו צריח אין לריח להוילא סיה אחרת, וא"כ כי"ב שבת ור"ח חס קרא במפטור גי' בשבת אין חחרים על ר"ח חב תמוה מי גרע ר"ח שחל בשבת משח'ם הל צחול וקראו ענין אחר שלא מענין כיום. אבל באמת יורה דרכו שרשי' לא מקוין קאתי עלה אלא מלשון במדרש ילמדנו שח'יה בתו' מגילת ד' כי"ב אי' ח"ל

אבל בשבת ור"ח של חנוכה ח"ל כדאי בילמדנו דחנוכה דהילכתא אין משגיחין בחנוכה כל עיקר ודייקי מלשון כל עיקר דכ"כ שלא קרא כלל בחנוכה ולא צענין אלא קר"ח צנצ'ר אפי' שלא מענין הנשיא'ם. ח"ל כצ"י בשם ברוקא פ"א שבה וקרא ר' צפרשה בחודש שבת בחנוכה ואמר רבי חס לא כי סיה מצחון לא היינו צריכים לקרוא חמישי' בשל חנוכה דבה אמרינן אין משגיחין בחנוכה ופורים כל עיקר כלומר חס לא יקרא כל עיקר אין לחוש, אחר כי קרא בחורב אקור לקרוא פעם שנית אלא ככן בלצד קורא צמקוס לוי, עכ"ל. וכוון להא דילמדנו וחנוכה ופורים שוין בדבר ואין לכגיה ולמחוק תיבת פורים כמהר"ל. ומח' למדנו דכ"כ צלל שבת ור"ח אלא בחנוכה לחוד שטעו וקראו צפרשה השצוה וכדומה אין משגיחין בזה אחר שקראו בחורב וכמו צפורים. ובה שרי אלא ככן בלצד כי' אין לזה ציחור לכאורה, וגראה דכוון למש"כ עוד כצ"י בשם מעשה דרש"י, מעשה צל לפי רש"י ששכה בחזן כו' והוא רבי חס לא כי מוילא סיה לא כי לריח לקרות יותר דבה אמרינן אין משגיחין בחנוכה ופורים [כ"ל ולא צריח] כל עיקר, אבל עכשיו שמוילא צי' חורות, משום פגמו של סיה לריח לקרות המבי' בשל חנוכה, ואין לומר שרצוני עלמו יקרא בשל חנוכה קודם שיחחוס צק"מ כראשון צפ' דריח דכ"ל מדלג ואין מדלגין בחורב כי' עכ"ל. וברוקא כוון לזה שאין לומר דיקרא כרצוני אחר שכבר חתם בדריח, ויגללו בדחמכ' וכו' וקרא, ולא יכ"י בזה חמשה אנשים, דגם זה ח"ל דרך ככן קורא פעם שנית צמקוס לוי, אבל צאופן אחר לא מלינו, וא"כ ע"כ לריח שיעלה חמישי חב הוא נגד מאמרם צריח ארבעה, ואין משגיחין בחנוכה ופורים לדקדק בקריאה הפרשה אשר לכם, נגד דין המפורש בדיוק. עכ"פ כולם כוונו להא דילמדנו ולא להא דגמרא שאמרו אין משגיחין בחנוכה, וכרי גס כרי"ף לא הביא כלל זה כלשון ולא כתב אלא עיקר הדיון ור"ח שחל לכיות צחול קרי צריח שלשה וחד קרי בחנוכה וכן הילכתא ותו לא מיד, אלמנא שאין מקום לדקדק מכאן מאומה, ואין למ' אלא לשון בילמדנו וכמש"כ בתו', וליד צריח כ"ה צחול. ואולי ס"ל לכמדרש דקרי"ח דיוכ כמו תפלה דאין מחזירין בכל יום שאין צו מוסף חס לא הזכירו מעין כיום כדאי שבת ד' כ"ד וכ"כ דקרי"ח דיום התענית. וזה נוחא מנהג שרי כרמ"א ס' תקס"ו ס"ב דשקוצעים ח"ל בכל השצוה קורים ויחל גס בשחרית, ואם הל צצ' וכו' קורין שחרית צפ' השצוה, ולכאורה תמוה ממ"י כיון שהמנהג בשאר ימי השצוה לקרות ויחל בשחרית, אלמנא נקטינן דדיונא כזי, וא"כ אין יולאין ר"ח צמח שקורין צצ' וכו' צפ' השצוה, שחרי מפסיקין לתעניות. אבל למש"כ נוחא דכ"כ בכל תענית חס לא קראו צריח או ויחל ילאו ר"ח רק שיהא קרי"ח צנצ'ר, וא"כ מחמת מחלוקת הפוסקים אין לריח לקרות בשחרית, או לקרות כלל צצ"ל דילן על אחז' לרי' ר"ל, לכזי צצ' וכו' קורין צפ' השצוה שחרי חס אין צמח קרי"ח לא ילאנו ידי פרשה השצוה, שהוא ודאי לעיכובא כמו נוסח התפלה הקצועה שכלל יום, וצפרשה השצוה ילאנו גס ידי קריאה תענית, שאין משגיחין בקריאתה לעיכובא משח"כ צמנח וצשאר ימים שאין צו פי השצוה נקטינן כהני פוסקים שיש צמח קרי"ח וכמש"כ ברמז"ם, ע"ל מש"כ אות' ל' צק"ד. ולא תקשה עלי' שלא הזכיר בילמדנו אלא חנוכה ופורים, וביהך נוסף כמ"כ שאר ימים שאין צו מוסף, שחרי בחוספתא דצרכות פרק ג' חגי' גבי תפלה כל שאין צו מוסף כגון חנוכה ופורים ערבית ושחרית ומנחה מתפלל ר"ח והואר מעין המאורע צכודאח ואם לא אמר אין מחזירין אותו, ומכ"מ כ"ה תענית וכדאי בשבת שם, ולפנינו הביא בגמרא צריחא תענית לחוד וכ"כ חנוכה ופורים, אלא חדא נקוט וכ"כ אידך. מיהו כ"ז אין לו שורש לעיקר בגמרא אלא שצכר כתבו

תו